

Analiza odprtega kurikula

Poročilo o opravljenih analizah

Poročilo, pripravljeno v okviru projekta »Modernizacija srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja vključno z vajeništvom, prenova višješolskih študijskih programov ter vzpostavitev digitalno podprtih učnih mest 2022–2026«

Marec 2023

Analiza odprtega kurikula – Poročilo o opravljenih analizah

PRI PRIPRAVI POROČILA SO SODELOVALI:

Sodelavci Centra RS za poklicno izobraževanje:

mag. Janez Damjan, Anja Dolžan, Tina Klarič, Nina Kristl, Darko Mali, Velesa Mrak

Zunanji sodelavki:

dr. Katja Jeznik, mag. Slava Pevec Grm

Urednici:

Anja Dolžan in Velesa Mrak

Jezikovni pregled:

Amidas d. o. o.

Center RS za poklicno izobraževanje

Ljubljana, marec 2023

Projekt sofinancirata Republika Slovenija, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, in Evropska unija – NextGenerationEU. Projekt se izvaja skladno z načrtom v okviru razvojnega področja »Pametna, trajnostna in vključujoča rast«, komponente Krepitev kompetenc, zlasti digitalnih in tistih, ki jih zahtevajo novi poklici in zeleni prehod (C3 K5), ukrepov: reforma C. Modernizacija srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja vključno z vajeništvom, prenova višješolskih študijskih programov ter vzpostavitev digitalno podprtih učnih mest in investicija G. Krepitev sodelovanja med izobraževalnim sistemom in trgom dela: projekt Modernizacija srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja vključno z vajeništvom, prenova višješolskih študijskih programov ter vzpostavitev digitalno podprtih učnih mest.

Analiza odprtega kurikula

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 205733635

ISBN 978-961-7139-51-8 (PDF)

Kazalo

1	Uvod.....	6
2	Opredelitev koncepta odprtega kurikula.....	10
3	Pregled ugotovitev dosedanjih evalvacij	12
3.1	Značilnosti izvajanja odprtega kurikula	12
3.2	Strategije načrtovanja odprtega kurikula	14
3.3	Vsebine v odprtem kurikulu	15
3.4	Vloga delodajalcev	17
3.5	Učne metode	17
3.6	Sistemska podpora ureditvi odprtega kurikula	18
3.7	Poročilo o spremljanju strukture odprtega kurikula v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja (2012)	19
3.8	Spremljava objav odprtega kurikula na spletnih straneh šol (2014).....	21
4	Analiza razmerja med nacionalno določenim kurikulumom in odprtim kurikulumom....	22
4.1	Opredelitev namena in ciljev analize	23
4.2	Metoda in način zbiranja podatkov	23
4.3	Proučevane enote	24
4.4	Merski inštrument	24
4.5	Analiza podatkov	25
4.6	Rezultati	25
4.7	Zaključek	32
5	Analiza strukture modulov odprtega kurikula po ravneh izobraževanja.....	33
5.1	Opredelitev namena in ciljev.....	33
5.2	Metoda	33
5.3	Proučevane enote	34
5.4	Merski inštrument	34
5.5	Opis zbiranja podatkov	35
5.6	Analiza podatkov	35
5.7	Rezultati	36
5.8	Zaključek	39
6	Stališča izvajalcev izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja o načrtovanju in izvedbi odprtega kurikula.....	39
6.1	Opredelitev namena in ciljev.....	39
6.2	Metoda	40

6.3	Vzorec	40
6.4	Merski inštrument	41
6.5	Opis zbiranja podatkov	41
6.6	Analiza podatkov	41
6.7	Rezultati	42
6.8	Zaključek	69
7	Sklepne ugotovitve in širši razmisleki o vlogi in ureditvi odprtega kurikula	73
	Sodelovanje med šolo in delodajalci zahteva iskanje sistemskih rešitev	75
8	Viri in literatura	77
9	Priloge	80
	Priloga 1: Analiza razmerja med nacionalnim kurikulumom in odprtim kurikulumom	80

Kazalo razpredelnic

Razpredelnica 1: Osnovne metodološke značilnosti izvedenih analiz	9
Razpredelnica 2: Število izobraževalnih programov, ki so bili analizirani	24
Razpredelnica 3: Število pridobljenih vprašalnikov v treh letih merjenja glede na raven izobraževanja	34
Razpredelnica 4: Zajeta strokovna področja, programi in ravni izobraževanja	36
Razpredelnica 5: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Začetki načrtovanja in izvajanja odprtega kurikula«	42
Razpredelnica 6: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Oprelitev odprtega kurikula in njegove prednosti«	44
Razpredelnica 7: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Težave/izzivi pri načrtovanju odprtega kurikula«	46
Razpredelnica 8: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Pristopi načrtovanja odprtega kurikula od uvedbe naprej«	49
Razpredelnica 9: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Razlogi za spremembe pristopa k načrtovanju odprtega kurikula«	50
Razpredelnica 10: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Cilji pri oblikovanju odprtega kurikula«	51
Razpredelnica 11: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Strategije načrtovanja in posodabljanja vsebin odprtega kurikula«	52

Razpredelnica 12: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Evalvacija«	54
Razpredelnica 13: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temi časovnega intervala uvajanja sprememb	55
Razpredelnica 14: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za teme sklopa vsebinskih sprememb odprtega kurikula	56
Razpredelnica 15: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temi sklopa korenitejših sprememb odprtega kurikula.....	59
Razpredelnica 16: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temi sklopa vplivnih deležnikov na spremembe vsebin odprtega kurikula	60
Razpredelnica 17: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Vključenost dijakov v pripravo vsebin odprtega kurikula«	61
Razpredelnica 18: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Struktura vsebin odprtega kurikula«	62
Razpredelnica 19: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Načini sodelovanja z delodajalci«	63
Razpredelnica 20: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Predlogi šol za boljše odzivanje na potrebe podjetij«	64
Razpredelnica 21: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Načini dela z dijaki«.....	66
Razpredelnica 22: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Zakonska in sistemska opredelitev odprtega kurikula s predlogi za izboljšave«	67
Razpredelnica 23: Delež ur, namenjenih posameznim programskim enotam nacionalnega kurikula, po posameznih izobraževalnih programih za nižje poklicno izobraževanje.....	80
Razpredelnica 24: Delež ur, namenjenih posameznim programskim enotam nacionalnega kurikula, po posameznih izobraževalnih programih za srednje poklicno izobraževanje po letu 2018	80
Razpredelnica 25: Delež ur, namenjenih posameznim programskim enotam nacionalnega kurikula, po posameznih izobraževalnih programih za srednje poklicno izobraževanje pred letom 2018	80
Razpredelnica 26: Delež ur, namenjenih posameznim programskim enotam nacionalnega kurikula, po posameznih izobraževalnih programih za srednje strokovno izobraževanje po letu 2018.....	81

Razpredelnica 27: Delež ur, namenjenih posameznim programskim enotam nacionalnega kurikula, po posameznih izobraževalnih programih za srednje strokovno izobraževanje pred letom 2018.....	82
Razpredelnica 28: Delež ur, namenjenih posameznim programskim enotam nacionalnega kurikula, po posameznih izobraževalnih programih za poklicno tehniško izobraževanje po letu 2018.....	82
Razpredelnica 29: Delež ur, namenjenih posameznim programskim enotam nacionalnega kurikula, po posameznih izobraževalnih programih za poklicno tehniško izobraževanje pred letom 2018.....	83
Razpredelnica 30: Razvrstitev izobraževalnih programov v kategorije KLASIUS-P .	83
Razpredelnica 31: Delež ur odprtega kurikula glede na raven izobraževanja in razvrstitev izobraževalnega programa v kategorije KLASIUS-P-16	84
Razpredelnica 32: Analiza podatkov strukture modulov odprtega kurikula – nižje poklicno izobraževanje.....	85
Razpredelnica 33: Analiza podatkov strukture modulov odprtega kurikula – srednje poklicno izobraževanje.....	86
Razpredelnica 34: Analiza podatkov strukture modulov odprtega kurikula – srednje strokovno izobraževanje	87
Razpredelnica 35: Analiza podatkov strukture modulov odprtega kurikula – poklicno tehniško izobraževanje	88
Razpredelnica 36: Analiza podatkov strukture modulov odprtega kurikula – srednje strokovno izobraževanje program Ekonomski tehnik	89
Razpredelnica 37: Analiza podatkov strukture modulov odprtega kurikula – srednje strokovno izobraževanje program Tehnik mehatronike.....	90

Kazalo diagramov

Diagram 1: Delež ur, namenjenih posameznim programskim enotam nacionalnega kurikula, glede na raven izobraževanja.....	25
Diagram 2: Povprečni ter minimalni in maksimalni delež ur, namenjenih odprtemu kurikulu, glede na druge programske enote nacionalnega kurikula in glede na raven izobraževanja.....	26
Diagram 3: Delež ur, namenjenih odprtemu kurikulu v programih NPI.....	27
Diagram 4: Delež ur, namenjenih odprtemu kurikulu v programih SPI	27

Diagram 5: Delež ur, namenjenih odprtemu kurikulu v programih SSI	29
Diagram 6: Delež ur, namenjenih odprtemu kurikulu v programih PTI	30
Diagram 7: Delež ur, namenjenih odprtemu kurikulu, glede na kategorije KLASIUS-P in ravni izobraževanja	31

1 Uvod

Projekt *Modernizacija srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja vključno z vajeništvom, prenova višješolskih študijskih programov ter vzpostavitev digitalno podprtih učnih mest 2022–2026* je financiran v okviru Načrta za okrevanje in odpornost (NOO), ki je nacionalni program reform in naložb, s katerimi se blažijo gospodarske in socialne posledice pandemije covid-19 v Sloveniji. Z vsemi načrtovanimi ukrepi NOO bodo do leta 2026 podprta dolgoročna trajnostna rast ter obravnavani izzivi zelenega in digitalnega prehoda.

Temeljni cilj projekta *Modernizacija srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja vključno z vajeništvom, prenovo višješolskih študijskih programov ter vzpostavitvijo digitalno podprtih učnih mest 2022–2026* je modernizirati poklicno in strokovno izobraževanje, tako da bo omogočalo krepitev kompetenc za digitalni in zeleni prehod, večjo prilagodljivost, odpornost in odzivnost poklicnega in strokovnega izobraževanja (PSI) na potrebe trga dela, okolja ter posledično izboljšanje njegove relevantnosti za *gospodarsko* okrevanje, zvišanje produktivnosti ter uravnotežen družbeni, okoljski in gospodarski razvoj.

V okviru projekta se izvajajo naslednje aktivnosti:

- aktivnost 1 – kompetence in kvalifikacije za digitalni in zeleni prehod
- aktivnost 2 – kakovost načrtovanja in izvedbe programov srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja na ravni izvajalcev
- aktivnost 3 – nadaljnji razvoj vajeništva ter povezava šol s podjetji
- aktivnost 4 – digitalno podprta učna mesta na področju zdravstva in socialnega varstva ter predšolske vzgoje
- aktivnost 5 – prenova višješolskih študijskih programov (za zeleni in digitalni prehod)
- aktivnost 6 – izvedba dogodkov za povečanje atraktivnosti ter kakovosti PSI

Dokument *Analiza odprtega kurikula* je prvi od rezultatov, ki bodo nastali v okviru projektne aktivnosti 2, ki je namenjena kakovosti načrtovanja in izvedbe programov srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja na ravni izvajalcev.

Z analizo odprtega kurikula smo poskušali pridobiti čim bolj celosten vpogled v načrtovanje in izvajanje odprtega kurikula v poklicnem in strokovnem izobraževanju ter tudi dodatne informacije v podporo prenovi *Izhodišč za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega strokovnega ter programov srednjega strokovnega izobraževanja*.

V ta namen smo si zastavili naslednje cilje:

- pregledati obstoječe evalvacije odprtega kurikula v PSI,
- proučiti razmerje med nacionalnim in odprtim kurikulumom v izobraževalnih programih PSI,
- pregledati strukture modulov odprtega kurikula na izbranih strokovnih področjih v treh obdobjih (2012, 2016, 2020),
- proučiti razumevanje odprtega kurikula na izbranih šolah, njegovo načrtovanje in izvedbo.

Da bi dosegli cilje analize odprtega kurikula, smo izvedli triangulacijo virov in metod analize podatkov. Uporabili smo različne vire podatkov (predmetnike, evalvacijske vprašalnike o strukturi odprtega kurikula, spletne strani šol, intervjuje z ravnatelji in učitelji šol) in različne metode analize podatkov, kot sta sekundarna kvantitativna analiza podatkov in kvalitativna analiza izvedenih intervjujev.

Opravljenе so bile:

- analiza razmerja med nacionalno določenim kurikulumom in odprtim kurikulumom v izobraževalnih programih PSI,
- analiza strukture modulov odprtega kurikula po ravneh izobraževanja in
- analiza stališč izvajalcev izobraževalnih programov PSI o načrtovanju in izvedbi odprtega kurikula.

Analiza razmerja med nacionalno določenim kurikulumom in odprtim kurikulumom (1) prikazuje podatke za vse izobraževalne programe, medtem ko sta bili analiza strukture modulov odprtega kurikula po ravneh izobraževanja (2) in analiza stališč izvajalcev izobraževalnih programov PSI o načrtovanju in izvedbi odprtega kurikula (3) narejeni na ožjem segmentu izobraževalnih programov SPI, in sicer smo vključili programe s področja ekonomije kot primer storitvenega področja in mehatronike kot primer tehniškega področja.

V razpredelnici 1 so predstavljeni osnovni metodološki parametri izvedenih (delnih) analiz, ki so bile opravljene v okviru analize odprtega kurikula.

Dokument v prvem poglavju predstavlja opredelitev odprtega kurikula v ključnih nacionalnih dokumentih (npr. Izhodišč za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega strokovnega ter programov srednjega strokovnega izobraževanja, področna zakonodaja), čemur sledi poglavje, v katerem so predstavljene ključne ugotovitve dosedanjih evalvacijskih poročil o spremljanju odprtega kurikula v izobraževalnih programih poklicnega in strokovnega izobraževanja. Pregled evalvacijskih poročil je organiziran po vsebinskih sklopih: opredelitev in značilnosti izvajanja odprtega kurikula, strategije načrtovanja odprtega kurikula, vsebine v odprtem kurikulumu, vloga delodajalcev, učne metode in sistemska podpora ureditvi odprtega kurikula.

V tretjem poglavju so predstavljeni rezultati analize razmerja med nacionalno določenim kurikulumom in odprtim kurikulumom. Sledi četrto poglavje, ki prikazuje analizo strukture modulov odprtega kurikula. V petem poglavju so predstavljena stališča izvajalcev izobraževalnih programov PSI o načrtovanju in izvedbi odprtega kurikula, čemur sledi sklepno poglavje, kjer odpiramo prostor za razmislek o vlogi, ki jo ima odprti kurikulum v nacionalnem izobraževalnem programu.

Iskreno se zahvaljujemo vodstvu in učiteljem šol, ki so se odzvali povabilu in sodelovali pri zbiranju podatkov ter nam omogočili izpeljati zastavljeno raziskavo.

Razpredelnica 1: Osnovne metodološke značilnosti izvedenih analiz

Poglavja poročila/del analize	Metoda	Inštrumentarij	Proučevana področja	Proučevana enote
(1) Analiza razmerja med nacionalno določenim kurikulumom in odprtim kurikulumom	Kvantitativna metoda (sekundarna analiza podatkov)	Predmetnik izobraževalnega programa (Srednješolski izobraževalni programi, b. d.)	Število ur in KT po programskih enotah in izobraževalnih programih	Vsi izobraževalni programi na vseh ravneh izobraževanja v letu 2022/23 (N = 108).
(2) Analiza strukture modulov odprtega kurikula po ravneh izobraževanja	Kvantitativna metoda	Evalvacijski vprašalnik o strukturi odprtega kurikula	Časovni obseg modulov odprtega kurikula. Kreditno ovrednotenje modulov odprtega kurikula. Porazdelitev modulov po posameznih letnikih izobraževalnega programa. Izbirnosti modulov odprtega kurikula. Pokritost modulov odprtega kurikula s katalogi znanja.	Vse šole, ki izvajajo programe poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja s področja mehatronike in ekonomije v letu 2012, 2016 ali 2020. V analizo so vključene šole, ki so vrnilo ustrezno izpolnjen evalvacijski vprašalnik.
(3) Analiza stališč izvajalcev izobraževalnih programov PSI o načrtovanju in izvedbi odprtega kurikula	Kvalitativna metoda	Protokol za intervju	Opredelevitev in značilnosti in izvajanja odprtega kurikula Strategije načrtovanja odprtega kurikula Vsebine v odprtem kurikulumu Vloga delodajalcev Učne metode Sistemska podpora ureditvi odprtega kurikula	Intervjuvali smo šest ravnateljev, eno podravnateljico in šest učiteljev z osmih srednjih šol, ki izvajajo programe poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja s področja mehatronike in ekonomije.

2 Opredelitev koncepta odprtega kurikula

Odprti kurikulum je bil v programe poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja vpeljan na podlagi konceptualne opredelitve v Izhodiščih za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja iz leta 2001 (v nadaljevanju: Izhodišča 2001) in v Zakonu o poklicnem in strokovnem izobraževanju (ZPSI-1, Ur. l. RS, št. 79/06 s spremembami), kjer je opredeljeno, da se izobraževalni programi poklicnega in strokovnega izobraževanja, v skladu z izhodišči za pripravo izobraževalnih programov, oblikujejo tako, da del izobraževalnega programa določijo šole skupaj s socialnimi partnerji. V 68. členu ZPSI-1 je odprti kurikulum umeščen kot del letnega delovnega načrta šol. Poleg izhodišč odprti kurikulum v programih PSI opredeljujejo še drugi dokumenti.

Kot ključna omenjamo dva. Prvi je Odprti kurikulum (Mali, 2006), ki je bil predstavljen in sprejet v Strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje ter leto pozneje objavljen v metodološkem priručniku Priprava izvedbenega kurikula – dva primera iz prakse (Ermenc, 2007), ki odprti kurikulum opredeljuje kot prostor, ki omogoča fleksibilnost in stalno aktualizacijo izobraževalnih programov ter priložnost za razvoj večje avtonomije šol.

Drugi dokument so Priporočila za načrtovanje in izvedbo odprtega kurikula v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja (Leban idr., 2010, v nadaljevanju: Priporočila), kjer je opisan potek načrtovanja, oblikovanja, potrditve, objave in zagotavljanja kakovosti odprtega kurikula.

V Priporočilih (Leban idr., 2010, str. 8) je zapisano, da se šole z odpiranjem kurikula lažje odzivajo na specifične potrebe in želje delodajalcev, okolja in različnih socialnih skupin ter tako krepijo svojo razvojno vlogo in povečujejo stopnjo družbene odgovornosti in da odprti kurikulum omogoča tudi večjo prilagodljivost in individualizacijo izobraževalnega procesa. Poleg tega odprti kurikulum daje priložnost za boljše in ustrežnejšo usposobljenost dijakov, ki bodo po zaključenem izobraževanju s pridobljenim znanjem, spretnostmi in kompetencami konkurenčnejši na trgu dela. V Priporočilih (prav tam) je navedeno še, da lahko šola ob upoštevanju interesov dijakov, tem v odprtem kurikulumu ponudi tudi izbirnost. Avtorji Priporočil poudarjajo, da vse to od šole zahteva intenzivno sodelovanje z okoljem, sprotno posodabljanje odprtega

kurikula (hkrati pa tudi izvedbenega kurikula v celoti) ter uvajanje novih oblik in metod poučevanja. Opredujejo še, da odprti kurikulum šole oblikujejo skladno s poklicnimi standardi, v sodelovanju z gospodarstvom, združenji in socialnimi partnerji v regiji in lokalnem okolju, saj lahko tako socialni partnerji vplivajo na hitrejše prilagajanje izobraževalnih programov zahtevam razvoja okolja, tehnologij in izdelkov. Šola v sodelovanju z lokalnim okoljem in delodajalci ter na podlagi interesa dijakov za vsak izobraževalni program opredeli cilje in kompetence, ki bodo vključeni v odprti kurikulum. Cilje in kompetence nato smiselno združi v zaključene celote ter tako oblikuje strokovne module odprtega kurikula (prav tam, str. 8).

Odprti kurikulum šola pripravi v obliki strokovnih modulov, ki so namenjeni strokovnim vsebinam, praktičnemu usposabljanju z delom, lahko pa tudi poglobljanju splošnih znanj, kadar ta podpirajo razvoj poklicnih kompetenc ob upoštevanju interesov dijakov (Leban, 2021, str. 5)

V odprtem kurikulumu lahko šola ponudi: (1) neizbrane obvezne izbirne module nacionalno določenega kurikula, (2) nove dodatne module ali (3) module iz drugih programov istega ali drugih področij. Izbirni moduli omogočajo usposobitev za specifične kompetence, ki jih zahtevajo poklicni standardi, in za dodatne kompetence, ki jih predvideva odprti kurikulum. Omogočajo večjo prožnost izobraževalnih programov (šole oblikujejo specifično ponudbo) in izbirnost (dijak v okviru ponudbe izbere module v skladu z interesi) (Pevec Grm idr., 2006, str. 22).

3 Pregled ugotovitev dosedanjih evalvacij

Od konceptualne uvedbe odprtega kurikula v Izhodiščih (2001) je Center RS za poklicno izobraževanje med letoma 2008 in 2014 pripravil pet evalvacijskih poročil o spremljanju odprtega kurikula, in sicer:

1. Poročilo o spremljanju odprtega kurikula v novih in prenovljenih izobraževalnih programih poklicnega izobraževanja »Avtoserviser, Mehatronik operater, Grafični operater, Avtokaroserist, Frizer, Mizar, Kuhar, Natakak in Računalnikar« (2008);
2. Poročilo o spremljanju odprtega kurikula (2009);
3. Poročilo o spremljanju odprtega kurikula v programih srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja (2010);
4. Poročilo o spremljanju strukture odprtega kurikula v programih poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja (2012);
5. Spremljava objav odprtega kurikula na spletnih straneh šol (2014).

Prva tri poročila so povzeta v nadaljevanju tega poglavja po šestih vsebinskih področjih: značilnosti izvajanja odprtega kurikula, strategije načrtovanja odprtega kurikula, vsebine v odprtem kurikulu, vloga delodajalcev, učne metode in sistemska podpora ureditvi odprtega kurikula, kar je bil temelj za vsebinsko pripravo na intervjuje, izvedene na izbranih šolah. Ločeno sledi povzetek evalvacijskih poročil iz let 2012 in 2014.

3.1 Značilnosti izvajanja odprtega kurikula

V omenjenih poročilih smo iskali ugotovitve, na podlagi katerih bi lahko sklepali ali vsaj razbrali ozaveščenost šol o funkciji oziroma vlogi odprtega kurikula v prvih letih po njegovi uvedbi.

Podatki evalvacije iz leta 2008¹ kažejo, da:

- da je raven ozaveščenosti o funkciji odprtega kurikula še nizka,
- je ideja odprtega kurikula na šolah deloma zaživel.

¹ Poročilo o spremljanju odprtega kurikula v novih in prenovljenih izobraževalnih programih poklicnega izobraževanja »Avtoserviser, Mehatronik operater, Grafični operater, Avtokaroserist, Frizer, Mizar, Kuhar, Natakak in Računalnikar« (2008), https://cpi.si/wp-content/uploads/2020/09/porocilo_o_spremljanju_odprtega_kurikula.pdf.

Ugotovitve spremljanja odprtega kurikula iz leta 2009² kažejo, da je ideja odprtega kurikula na šolah, ki so bile zajete v raziskavo, vsaj deloma zaživela. Namreč, največ učiteljev kot razlog za smiselnost vpeljevanja odprtega kurikula navaja prilagodljivost in fleksibilnost kurikula, ki za dijake prinaša možnost izbire, vključevanja vsebin, ki so za dijake smotrne in smiselne; na drugem mestu so prilagoditve potrebam dijakov, kot pomembna se kaže še možnost upoštevanja želja in interesov delodajalcev. Po pomembnosti je na tretjem mestu možnost medpredmetnega povezovanja, pri katerem lahko upoštevajo aktualnost in uporabnost vsebin ter povezovanje s prakso; pogosto so kot argumenti navedeni še možnost povezovanja z lokalno skupnostjo, upoštevanje lokalnih potreb in širših potreb gospodarstva – trga delovne sile, novih gospodarskih panog, tehnologij – in upoštevanje razvoja ključnih kompetenc. V kategoriji Drugo so učitelji zapisali, da se jim zdi vpeljava odprtega kurikula smiselna zaradi možnosti vključitve dodatnih znanj s področij, ki jih dijaki manj obvladajo, možnost vključitve specifičnih znanj, da odprti kurikul ponuja boljše možnosti za napredovanje dijakov, večjo prepoznavnost šol, boljši pregled nad učnimi vsebinami in moduli, boljše obvladovanje smiselne celote in večjo motiviranost dijakov. Kot argument smiselnosti so navedli tudi reševanje kadrovskih problemov.

Sklepna ugotovitev evalvacije iz leta 2009 je bila, da bi bilo treba v prihodnje šole dodatno podpreti, da bo koncept odprtega kurikula v celoti zaživel.

Ugotovitve glede stališč o odprtem kurikulu, kakor sledi iz evalvacije iz leta 2010:3:

- večina poklicnih in strokovnih šol vidi odprti kurikul kot usmerjen k dijaku,
- moduli odprtega kurikula dijakom omogočajo pridobivanje čim ustrežnejših znanj in spretnosti za njihovo boljšo zaposljivost, ponuja specializirana znanja strokovnih področij,
- šole poudarjajo pomen sodelovanja z delodajalci,
- šole si želijo z odprtim kurikulumom vključevati nova strokovna znanja in spretnosti, razvijati dodatne kompetence dijakov ter poglobljati znanja in spretnosti obstoječih strokovnih modulov,

² Poročilo o spremljanju odprtega kurikula (2009), https://cpi.si/wp-content/uploads/2020/09/Porocilo_o_spremljanju_OK_07-08.pdf.

³ Poročilo o spremljanju odprtega kurikula v programih srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja (2010), https://cpi.si/wp-content/uploads/2020/09/PorociloOSpremljanjuOdpredgaKurikulaVSPinSSI_11-11-10.pdf.

- obstaja visoka stopnja soglašanja s trditvami, da je cilj odprtega kurikula dodati nova strokovna znanja in spretnosti ter pri dijakih razvijati dodatne kompetence. Prav tako obstaja visoko soglasje glede tega, da je cilj odprtega kurikula poglobljanje znanja in spretnosti znotraj obstoječih strokovnih modulov, dodatna priprava dijakov na zaključni izpit oziroma poklicno maturo, priprava dijakov za nadaljevanje izobraževanja. Obstaja mnenje, da je treba dodati nova znanja splošnoizobraževalnim predmetom in poglobiti znanja znotraj obstoječih splošnoizobraževalnih predmetov,
- šole so praviloma naklonjene ideji, da se lahko dijaki v okviru modulov odprtega kurikula pripravljajo na zaključni izpit oziroma poklicno maturo in jim s tem omogočijo prehod oziroma nadaljevanje izobraževanja.

3.2 Strategije načrtovanja odprtega kurikula

Znotraj tega sklopa smo se osredotočili na izraženost sodelovanja socialnih partnerjev, kakšne so bile prevladujoče oblike sodelovanja pri načrtovanju vsebin odprtega kurikula oziroma kateri deležniki so imeli pri načrtovanju odprtega kurikula največji vpliv in kako visoka je bila pravzaprav njihova zavzetost za sodelovanje s šolami.

Evalvacija iz leta 2008 je pokazala, da:

- je interes delodajalcev za sodelovanje pri pripravi odprtega kurikula občasno izražen,
- pri pripravi vsebin odprtega kurikula sodeluje skromen delež delodajalcev,
- so šole tiste, ki dajejo pobudo za sodelovanje z delodajalci in tudi vzpostavljajo stike z določenimi delodajalci (najpogostejše oblike sodelovanja: delovni sestanki in izvedba obiska pri delodajalcih).

Evalvacija, izvedena leta 2009, je potrdila da:

- Imajo šole že vzpostavljeno sodelovanje in stike z delodajalci pri organizaciji praktičnega usposabljanja z delom,
- je interes delodajalcev za sodelovanje s šolo občasno izražen, najpogosteje pa naj bi bil njihov interes povezan z zavedanjem, da so soodgovorni za izobraževanje potencialnega bodočega delovnega kadra,

- šole z delodajalci najpogosteje sodelujejo prek pristojnih zbornic, z vabljenjem delodajalcev na sestanek na šoli oziroma obisk šole, približno tretjina šol pa ima organiziran razvojni sosvet oziroma sodeluje z lokalnim združenjem,
- je sodelovanje delodajalcev pri pripravi odprtega kurikula šibko.

Evalvacija, izvedena leta 2010, je pokazala, da:

- je sodelovanje predstavnikov gospodarstva, zavodov, regionalnih razvojnih agencij in zbornic zadovoljivo,
- se je velik delež šol lotil načrtovanja odprtega kurikula parcialno in načrtoval samo tisto, kar nujno potrebujejo v tekočem oziroma naslednjem šolskem letu,
- je obseg aktivnega sodelovanja socialnih partnerjev različen (nekateri sodelujejo samo s predlogi, manjši del se jih vključuje v oblikovanje odprtega kurikula), kar je mogoče pripisati temu, da je obseg vključevanja odvisen od prepričanja delodajalcev, kako pomemben je njihov vložek v bodoče kadre, in osebnih nagnjenj za poučevanje.

3.3 Vsebine v odprtem kurikulu

Zanimalo nas je, katerim ciljem sledijo šole pri načrtovanju vsebin odprtega kurikula, katere bi želeli v odprti kurikulum vključiti delodajalci in za katere vsebine se šole odločajo po posameznih programih ter katerim ciljem sledijo v posameznem programu.

Evalvacija iz leta 2008⁴ je pokazala, da:

- šole z vsebinami, ki jih vključujejo v odprti kurikulum, predvsem uresničujejo cilje nacionalnih katalogov znanja,
- se odprti kurikulum premalo prilagaja potrebam stroke oziroma lokalnega okolja,
- na nobeni anketirani šoli dijaki niso imeli možnosti izbiranja vsebinskih sklopov znotraj odprtega kurikula,
- vsebine in cilje, ki bi jih delodajalci umestili v odprti kurikulum lahko umestimo v dve kategoriji: (1) vsebine in spretnosti, povezane s specifičnimi poklicnimi znanji in veščinami, npr. spretnosti diagnosticiranja in odpravljanja napak, upravljanje strojev in naprav, poznavanje hidravličnih in pnevmatskih komponent, vodenje

⁴ Poročilo o spremljanju odprtega kurikula v novih in prenovljenih izobraževalnih programih poklicnega izobraževanja »Avtoserviser, Mehatronik operater, Grafični operater, Avtokaroserist, Frizer, Mizar, Kuhar, Natarar in Računalnikar« (2008), https://cpi.si/wp-content/uploads/2020/09/porocilo_o_spremljanju_odprtega_kurikula.pdf.

ustrezne tehnične dokumentacije, varstvo pri delu in varstvo okolja, ter (2) znanja in cilji znotraj ključnih kvalifikacij,

- bi približno polovica delodajalcev v odprti kurikul dodala komunikacijske veščine, dodatne zmožnosti izražanja v slovenskem jeziku in v tujem jeziku v povezavi s poznavanjem stroke in strokovne terminologije.

Evalvatorji ugotavljajo še, da je treba v izobraževalnih programih poklicnega in strokovnega izobraževanja jasno opredeliti razmerje med nacionalnim in odprtim kurikulumom oziroma med nacionalnimi katalogi znanja in katalogi znanja za odprti kurikulum.

Evalvacija iz leta 2009 se je nanašala predvsem na razmerje med splošnoizobraževalnimi in strokovnimi vsebinami v odprtem kurikulumu:

- na šolah v odprti kurikulum vključujejo bolj cilje in vsebine, ki se nanašajo na praktično usposobljenost in strokovno izobraženost dijakov, v manjši meri pa na šolah skozi odprti kurikulum nadgrajujejo obstoječe kataloge znanja za splošnoizobraževalne predmete, upoštevajo želje in interese dijakov ter vanj vključijo pripravo na zaključni izpit oziroma poklicno maturo,
- šole, ki izvajajo programe srednjega poklicnega izobraževanja, so skupaj za splošnoizobraževalne predmete namenile 8,6 % ur odprtega kurikula, strokovnim modulom pa 91,4 % (od tega je 22,9 % za praktično izobraževanje),
- šole, ki izvajajo programe srednjega strokovnega izobraževanja, so skupaj za splošnoizobraževalne predmete namenile 23,1 % ur in za strokovno vsebinske sklope oziroma module 76,9 % ur odprtega kurikula (od tega 20,2 % za praktično izobraževanje),
- šole, ki izvajajo programe poklicno-tehniškega izobraževanja, so skupaj za splošnoizobraževalne predmete namenile 25,6 % ur in za strokovne vsebinske sklope oziroma module 74,4 % ur odprtega kurikula (od tega 12,8 % za praktično izobraževanje).

Evalvacija iz leta 2010 prikazuje načrtovanje ciljev in kompetenc odprtega kurikula po programih in obdobjih. Pokazalo se je, da:

- šole cilje in kompetence odprtega kurikula večinoma načrtujejo za vsak

izobraževalni program posebej, ločeno in neodvisno (77,5 %). Načrtovanje integriranih ključnih kvalifikacij za več izobraževalnih programov skupaj in povezano poteka pri dveh tretjinah anketirancev (67,4 %), dobra polovica (57,5 %) načrtuje enake cilje in kompetence za več izobraževalnih programov znotraj strokovnega področja usklajeno, načrtovanje enakih ciljev in kompetenc za več izobraževalnih programov različnih strokovnih področij pa poteka usklajeno pri slabi tretjini anketirancev (31 %),

- večina šol oblikuje odprti kurikulum za eno generacijo dijakov. Preostale šole module odprtega kurikula oblikujejo za vsako šolsko leto posebej.

3.4 Vloga delodajalcev

Vloga in vključenost delodajalcev pri načrtovanju in izvajanju odprtega kurikula je deloma vključena že v prejšnja poglavja, zato v tem sklopu prikazujemo vlogo delodajalcev predvsem z vidika struktur in združenj socialnih partnerjev.

Evalvacija iz leta 2008 je pokazala, da od delodajalcev v splošnem še ni bilo pravih pobud, da bi se organizirali in kot združenje lokalnega okolja izražali interes po sodelovanju s šolo ter tako vplivali na cilje poklicnega in strokovnega izobraževanja, s tem pa tudi izražali potrebo po kadru lokalnega gospodarskega okolja.

V evalvaciji iz leta 2009 izstopa predvsem ugotovitev, da je treba šole še naprej usmerjati v to, da k sodelovanju pri pripravi odprtega kurikula pritegnejo čim več delodajalcev oziroma njihovih predstavnikov. Poleg tega je bilo ugotovljeno, da je treba v splošnem povečati zavedanje delodajalcev, da je izobrazba dobrega kadra tudi njihova odgovornost in da se od njih zato pričakuje aktivnejša drža.

Ugotovitve evalvacije iz leta 2010 prejšnje ugotovitve dopolnjujejo v delu, da je sodelovanje socialnih partnerjev najbolj intenzivno pri dajanju predlogov, katere cilje in kompetence naj šola v posameznih izobraževalnih programih uresniči v okviru odprtega kurikula.

3.5 Učne metode

Podatke o oblikah poučevanja in izbiri metod pouka v odprtem kurikulumu smo povzeli iz evalvacije, izvedene leta 2010. Evalvatorji ugotavljajo, da se šole pri izvajanju

modulov odprtega kurikula gibljejo v okviru danih možnosti in ustaljene prakse. Postopoma se sicer uveljavlja strnjeno izvajanje modulov, predvsem v primerih, ko to narekuje specifičnosti modulov, da pa je še vedno prevladujoče izvajanje modulov z določenim številom ur tedensko vse šolsko leto. Izvajanje pouka z več učitelji, ki hkrati poučujejo v modulih odprtega kurikula, je novost, ki jo večina uporabi samo izjemoma. Rezultati so evalvatorje vodili k razmišljanju, da je novost (možnost) sprejeta pozitivno, saj je delež tistih, ki te možnosti ne uporabljajo, relativno majhen, kar so pripisali predvsem šolam z majhno kadrovsko zasedbo.

Analiza modulov odprtega kurikula je dalje pokazala, da šole pri izvajanju modulov odprtega kurikula vključujejo tudi zunanje strokovnjake, kar popestri izvajanje ter prispeva k učinkovitejšemu doseganju ciljev in kompetenc v modulih odprtega kurikula. Evalvatorji so predvidevali, da je želja po učinkovitejši izvedbi nekaterih modulov botrovala tudi uveljavitvi izvajanja dela modulov izven šole, v okolju, kjer so bile optimalne možnosti za doseganje ciljev modulov. Dalje so razmišljali, da tovrstnega izvajanja verjetno nikoli ne bo veliko, da pa pomembno vpliva na razvoj sodelovanja med šolami in socialnimi partnerji.

3.6 Sistemska podpora ureditvi odprtega kurikula

Podatki, ki so na voljo v obstoječih evalvacijah in jih vsebinsko lahko umestimo v poglavje sistemske podpore, opredeljujejo zgolj javno objavo modulov odprtega kurikula in s tem omogočajo vpogled na transparentnost katalogov znanja odprtega kurikula. Evalvacija iz leta 2010 je pokazala, da:

- šole javno objavo odprtega kurikula prepoznavajo kot koristno šele v zadnjih letih, saj so imele v zvezi z njo veliko pomislekov in dilem, kot npr. kaj objaviti,
- ima podatke o odprtem kurikulu javno objavljene samo tri četrtine šol,
- šole najpogosteje javno objavljajo število ur posameznega modula odprtega kurikula (95,7 %), nabor modulov v odprtem kurikulu posameznega izobraževalnega programa (93 %) ter razporeditev modulov odprtega kurikula v izvedbenem predmetniku (90,2 %). Precej manjši je delež šol, ki objavijo kompetence, cilje in vsebine odprtega kurikula (56,4 %) ter kataloge znanja (48,2 %).

3.7 Poročilo o spremljanju strukture odprtega kurikula v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja (2012)

Na tem mestu povzemamo ključne ugotovitve evalvacije, opravljene leta 2012, katere glavni cilj je bil ugotoviti, kako šole oblikujejo strukturo modulov odprtega kurikula,⁵ kakšne rešitve se uveljavljajo v praksi in ali se pojavljajo kakšni trendi pri oblikovanju odprtega kurikula na posamezni ravni poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja.

Navajamo glavne ugotovitve:

- Kreditno vrednotenje modulov odprtega kurikula povzroča šolam veliko težav.
- Okoli 90 % šol ima izdelane kataloge znanja za odprti kurikul (gre za navedbo in opredelitev šol, katalogi znanja za odprti kurikul niso bili priloženi in analizirani).
- Struktura odprtega kurikula v NPI iz leta 2012 kaže, da novi strokovni moduli, izdelani na šoli (Č), izbirni strokovni moduli (E) in ure, dodane strokovnim modulom (D), zajemajo 66,8 % števila vseh modulov odprtega kurikula na tej ravni oziroma 82,2 % razpoložljivih ur za module odprtega kurikula. Praktični pouk se kot sestavni del pojavlja v 52,5 % vseh modulov odprtega kurikula.
- Struktura odprtega kurikula v SPI leta 2012 kaže, da novi strokovni moduli, izdelani na šoli (Č), izbirni strokovni moduli (E) in ure, dodane strokovnim modulom (D), zajemajo 73 % števila vseh modulov odprtega kurikula na tej ravni oziroma 78,8 % razpoložljivih ur za module odprtega kurikula. Opazen je delež statusa B (splošnoizobraževalni predmet v povezavi s stroko), ki znaša 10,4 % glede na število modulov oziroma 7 % glede na število ur. Praktični pouk se kot sestavni del modulov pojavi v 44,8 % vseh modulov odprtega kurikula.
- Struktura odprtega kurikula v SSI leta 2012 kaže, da največji delež modulov odprtega kurikula zasedajo moduli, oblikovani na šoli – 44,8 % vseh modulov oziroma 45 % vseh ur, ki jih imajo moduli odprtega kurikula. Sledita statusa B

⁵ Statusi modula so opredeljeni tako: A – splošnoizobraževalni predmet, ki je sestavni del nekega drugega nacionalnega izobraževalnega programa; B – splošnoizobraževalni predmet v povezavi s stroko; C – dodane ure k obstoječemu splošnoizobraževalnemu predmetu (oblikovan modul) z imenom, ki v predmetniku že obstaja; Č – nov strokovni modul, ki je bil izdelan na šoli; D – dodane ure k obstoječemu strokovnemu modulu; E – izbirni strokovni modul v okviru nacionalnega izobraževalnega programa; F – obvezni strokovni modul v okviru drugega nacionalnega izobraževalnega programa; G – izbirni strokovni modul v okviru drugega nacionalnega izobraževalnega programa; H – modul za odpravo pomanjkljivega predznanja dijakov; I – modul kot priprava dijakov na zaključni izpit oziroma poklicno maturo; J – drugo.

(splošnoizobraževalni predmet povezan s stroko) s 14,2 % vseh modulov oziroma 11,5 % ur ter status E (izbirni strokovni modul izobraževalnega programa) z 10,6 % vseh modulov oziroma 15,9 % vseh ur. Statusi A (splošnoizobraževalni predmeti), C in D (dodane ure) so dokaj izenačeni in predstavljajo posamično približno 5 %. Delež statusa I (priprava na poklicno matura) znaša 7,7 % vseh modulov oziroma 4,5 % vseh ur modulov odprtega kurikula. Praktični pouk se kot sestavni del modulov pojavlja v 32,9 % vseh modulov odprtega kurikula na tej ravni izobraževanja.

- Struktura odprtega kurikula v SPI iz leta 2012 kaže, da je največji delež modulov odprtega kurikula (41,1 % glede na število modulov oziroma 44,2 % glede na število ur) s statusom Č (moduli pripravljani na šolah). Sledijo status E (izbirni moduli iz izobraževalnega programa) z 11 % oziroma 15,2 % glede na število ur, status C, ki pomeni ure, dodane obstoječim splošnoizobraževalnim predmetom, z 12 % oziroma 8,4 % glede na število ur ter status B (splošnoizobraževalni predmeti povezani s stroko) z 11,5 % oziroma 7,5 % glede na število ur. Pomemben je tudi delež modulov, namenjen pripravi na poklicno matura (status I); delež teh glede na število modulov znaša 8 % oziroma 5,7 % glede na število ur. Predstavljena razmerja statusov kažejo na dejstvo, da so strukture odprtih kurikulov v programih poklicno-tehniškega izobraževanja naravnane v splošna in strokovna znanja. Praktični pouk se kot del modulov odprtega kurikula pojavi v 31,1 % vseh modulov.
- Šole module odprtega kurikula poimenujejo bodisi s kratkim in jasnim imenom, ki z nekaj besedami ustrezno predstavlja vsebino ali kompetence modula bodisi tako, da so imena modulov nejasna, ne predstavljajo vsebine, so zelo splošna ali celo enaka kot pri drugih predmetih ali strokovnih moduli v izobraževalnem programu. Kaže se tudi, da so šole v strukturo odprtih kurikulov vključile module iz različnih izobraževalnih programov, ki jih sicer izvajajo.
- Pojavljajo se vsebine, ki so pri prenovi izobraževalnih programov izpadle, npr. podjetništvo, estetika, zdravstvena vzgoja. Pojavljajo se vsebine iz starih izobraževalnih programov, ki v prenovljenih programih, izdelanih na podlagi poklicnih standardov, niso bile prepoznane kot pomembne za opravljanje poklica.
- Šole dajejo dokaj velik poudarek zaključevanju izobraževalnih programov (priprava na poklicno matura). Ti moduli so bili praviloma krajši, opredeljeni kot

dodane ure predmetom mature ali zaključnega izpita. Seveda pa evalvatorji opozarjajo na spornost kreditnega vrednotenja teh modulov.

3.8 Spremljava objav odprtega kurikula na spletnih straneh šol (2014)

Evalvacija iz leta 2010 je pokazala, da ima javno objavljene odprte kurikule izobraževalnih programov samo tri četrtine šol. Velika razhajanja med šolami se kažejo tudi, ko smo primerjali, kaj so šole o odprtih kurikuli objavljale. Evalvatorji so ugotavljali, da bi bilo smiselno sistemsko določiti, kaj je treba objaviti.

Evalvacija iz leta 2014 je pokazala, da ima 70 šol (61,4 %) na spletnih straneh objavljene informacije o odprtem kurikulu, 44 šol (38,6 %) pa teh informacij na spletnih straneh nima; 59 šol (51,8 %) ima informacije o odprtem kurikulu objavljene v predmetniku izvedbenega kurikula za posamezen izobraževalni program, 20 šol (17,5 %) pa ima na spletnih straneh informacije o odprtem kurikulu objavljene tudi v obliki publikacije ali zloženke. Odprti kurikul je ena od vsebin, ki je zajeta v letnem delovnem načrtu šol, vendar pa je samo 14 šol (12,3 %) na spletni strani objavilo letne delovne načrte, v katerih so evalvatorji našli informacije o odprtem kurikulu. Šole najpogosteje objavijo imena modulov odprtega kurikula, kar 69 šol (60,5 %); sledita število ur posameznih modulov, 64 šol (56,1 %), in razporeditev modulov odprtega kurikula po letnikih izobraževalnih programov, 62 šol (54,4 %).

Na podlagi pregledanih poročil ugotavljamo, da:

- je v samih začetkih uvajanja odprtega kurikula ideja odprtega kurikula deloma zaživela in da bi bilo treba šole dodatno podpreti, da bo koncept odprtega kurikula v celoti zaživel;
- pobudo za sodelovanje z delodajalci dajejo šole, sodelovanje delodajalcev in tudi socialnih partnerjev pri pripravi odprtega kurikula pa je šibko,
- šole z vsebinami odprtega kurikula uresničujejo predvsem cilje nacionalnih katalogov znanja; predvsem v odprti kurikul vključujejo bolj cilje in vsebine, ki se nanašajo na praktično usposobljenost in strokovno izobraženost dijakov,
- je treba šole še naprej usmerjati v to, da k sodelovanju pri pripravi odprtega kurikula pritegnejo čim več delodajalcev oziroma njihovih predstavnikov,
- je izvajanje pouka z več učitelji novost, ki jo večina šol uporabi samo izjemoma, da pa občasno za popestritev pouka vključijo strokovnjake, ki delujejo izven

šole,

- je treba s šolami razčistiti odprta vprašanja, ki zavirajo javno objavo katalogov znanja za odprti kurikulum.

Kot kažejo omenjene evalvacije, je ideja odprtega kurikula v začetnem obdobju na anketiranih šolah deloma zaživela. Dalje se kaže, da je v odprtem kurikulumu še premalo strokovnih vsebin, ki bi odražale potrebe lokalnega okolja. Prav tako so se že takrat pojavljala nekatera sistemska vprašanja, npr. o vlogi odprtega kurikula v izobraževalnem programu in njegovi izbirnosti. Tudi vloga delodajalcev in socialnih partnerjev je opredeljena kot neznatna.

Ugotovitve, navedene v 2. poglavju, so bile izhodišče za oblikovanje vprašanj za intervjuje, s katerimi smo preverili predvsem razumevanje koncepta odprtega kurikula na izbranih šolah, poiskali strategije načrtovanja odprtega kurikula ter ugotavljali, katere vsebine vključujejo šole v odprti kurikulum, kakšno vlogo imajo v procesu načrtovanja in posodabljanja vsebin delodajalci in morda tudi dijaki, ali učitelji uporabljajo bolj aktivne metode dela z dijaki in kakšna so stališča šol do sistemske podpore ureditvi odprtega kurikula (glej poglavje 5). Ugotovitve predhodnih evalvacij so pomembno prispevale k snovanju longitudinalne raziskave strukture modulov odprtega kurikula po ravneh izobraževanja, ne nazadnje pa smo s pregledom spletnih strani šol, na katerih smo izvedli intervjuje, izhajali iz ugotovitev evalvacije spletnih strani (2014).

4 Analiza razmerja med nacionalno določenim kurikulumom in odprtim kurikulumom

Izobraževalni programi so sestavljeni iz nacionalno določenega kurikula in odprtega kurikula. Nacionalno določeni kurikulum predstavlja glavnino celotnega obsega izobraževalnega programa. Del izobraževalnega programa, imenovan odprti kurikulum, šolam omogoča sooblikovanje dela izobraževalnega programa, v sodelovanju z gospodarstvom, združenji in socialnimi partnerji. Celoten izobraževalni program je opredeljen z minimalnimi standardi, ki so zapisani v Dopolnjenih izhodiščih (2019).

Število ur, namenjenih odprtemu kurikulu, se je na večini izobraževalnih ravni PSI v obdobju med letoma 2001 in 2019 zmanjšalo. Kljub temu v aktualnih Izhodiščih odprti kurikul ostaja ena od prioritet (Dopolnjena izhodišča 2019, str. 4).

V skladu z Izhodišči 2001 je bilo določeno, da se v okviru programov NPI namenja 20 % oziroma največ 448 ur za odprti kurikul. V letih 2016 in 2019 so bila izhodišča spremenjena, in sicer je programom NPI namenjenih 300–450 ur oziroma 17–25 kreditnih točk (KT) odprtega kurikula. Izhodišča 2001 za SPI določajo obseg 578–704 ur (20 %), izhodišča iz leta 2016 in 2019 pa določajo obseg 320–400 ur oziroma 16–19 KT. Za SSI se je v skladu z Izhodišči 2001 dodelilo 574–670 ur (20 %) odprtega kurikula, medtem ko Izhodišča iz leta 2016 in 2019 določajo obseg 400–600 ur oziroma 21–31 KT. Glede na Izhodišča 2001 je bil obseg PTI določen na 242–248 ur (20 %) odprtega kurikula, medtem ko se v skladu z Izhodišči iz let 2016 in 2019 določata obseg 240–280 ur oziroma 12–14 KT.

Z Dopolnjenimi izhodišči (2019) se je skrajšal čas, ki je namenjen izvajanju odprtega kurikula, kar je tudi glavni razlog za izvedbo analize.

4.1 Opredelitev namena in ciljev analize

Osrednji namen analize razmerja med nacionalno določenim kurikulumom in odprtim kurikulumom je ugotoviti usklajenost obsega odprtega kurikula s predpisanim obsegom ur, zapisanim v izhodiščih. Ugotovitve so osnova za razmislek o obstoječem razmerju, kot ga kažejo podatki.

Cilji analize so bili:

- ugotoviti, kolikšen je delež odprtega kurikula v izobraževalnih programih;
- ugotoviti, kolikšen je delež odprtega kurikula v izobraževalnih programih glede na raven izobraževanja;
- ugotoviti, ali se delež ur, namenjen odprtemu kurikulu, razlikuje glede na strokovna področja (uporabljena klasifikacija KLASIUS-P).

4.2 Metoda in način zbiranja podatkov

Uporabili smo kvantitativno metodo, in sicer smo s sekundarno analizo podatkov, ki smo jih pridobili s portala pristojnega ministrstva o izobraževalnih programih PSI

(*Srednješolski izobraževalni programi, b. d.*), analizirali podatke o številu ur in kreditnih točk iz predmetnikov za izobraževalne programe poklicnega in strokovnega izobraževanja.

4.3 Proučevane enote

V analizo je vključenih 108 aktualnih izobraževalnih programov. Izvzeti so programi s prilagoditvami. Razvrstitev glede na raven izobraževanja je predstavljena v razpredelnici 2. Glavnina programov temelji na Izhodiščih 2001, ko je bil uveden odprti kurikulum. Manjšina programov temelji na Izhodiščih iz leta 2016, s katerimi se je zmanjšalo število ur, namenjenih odprtemu kurikulumu, in Dopolnjenih izhodiščih (2019), ki so bila dopolnjena z vključitvijo aktivnega državljanstva v izobraževalne programe (med druge oblike vzgojno-izobraževalnega dela) (Izhodišča 2001, 2016 in Dopolnjena izhodišča 2019).

Tako so v nadaljevanju pri prikazu podatkov programi razdeljeni v dve kategoriji, in sicer programi, ki so bili sprejeti do leta 2018, takih je 93, in programi, ki so bili sprejeti po letu 2018, takih je 15. Med programi NPI ni posodobljenih ali na novo sprejetih programov, na drugih ravneh pa so podatki predstavljeni glede na programe, sprejete pred letom 2018 in po njem.

Razpredelnica 2: Število izobraževalnih programov, ki so bili analizirani

Raven	Pred l. 2018	Po l. 2018	Skupaj
	n	n	n
NPI	6	/	6
SPI	40	4	44
SSI	31	7	38
PTI	16	4	20
Skupaj	93	15	108

4.4 Merski inštrument

Pripravili smo pregled podatkov o izobraževalnih programih – število ur, namenjenih posameznim programskim enotam:

- splošnoizobraževalni predmeti (A),
- strokovni moduli (B),

- praktično izobraževanje,
 - praktični pouk (C),⁶
 - praktično usposabljanje z delom (Č),
- druge oblike vzgojno-izobraževalnega dela (D)⁷ in
- odprti kurikulum (E).

4.5 Analiza podatkov

Analizirali smo predmetnike izobraževalnih programov, in sicer nas je zanimalo število ur, ki je namenjeno posameznim programskim enotam, da bi ugotovili delež med nacionalno določenim kurikulumom in odprtim kurikulumom. Rezultati so predstavljeni v obliki grafov in razpredelnic, kjer je delež odprtega kurikula za izobraževalne programe prikazan po ravneh izobraževanja in klasifikaciji KLASIUS-P.

4.6 Rezultati

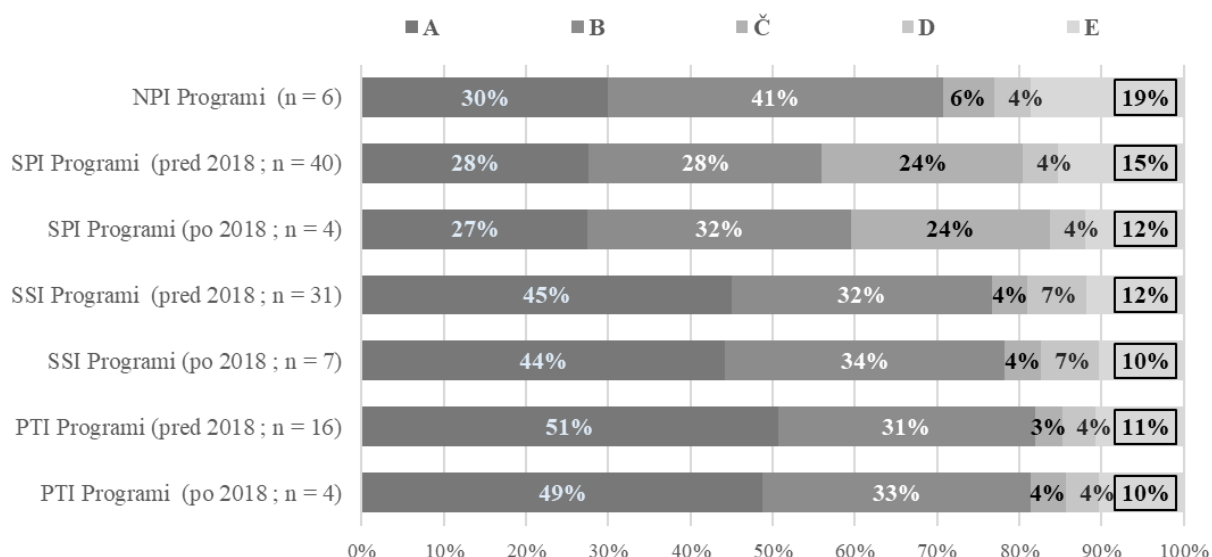
V nadaljevanju so predstavljeni deleži ur, namenjeni za odprti kurikulum v obstoječih izobraževalnih programih.

Diagram 1 prikazuje deleže ur za posamezne ravni izobraževanja. Delež ur za odprti kurikulum (E) je glede na raven izobraževanja raznolik. Z višanjem ravni izobraževanja se manjša delež ur, ki je namenjen odprtemu kurikulumu. Npr. programi NPI imajo v povprečju večji delež ur, namenjen odprtemu kurikulumu, kot programi SPI, SSI in PTI.

Diagram 1: Delež ur, namenjenih posameznim programskim enotam nacionalnega kurikula, glede na raven izobraževanja

⁶ Praktični pouk se izvaja znotraj strokovnih modulov.

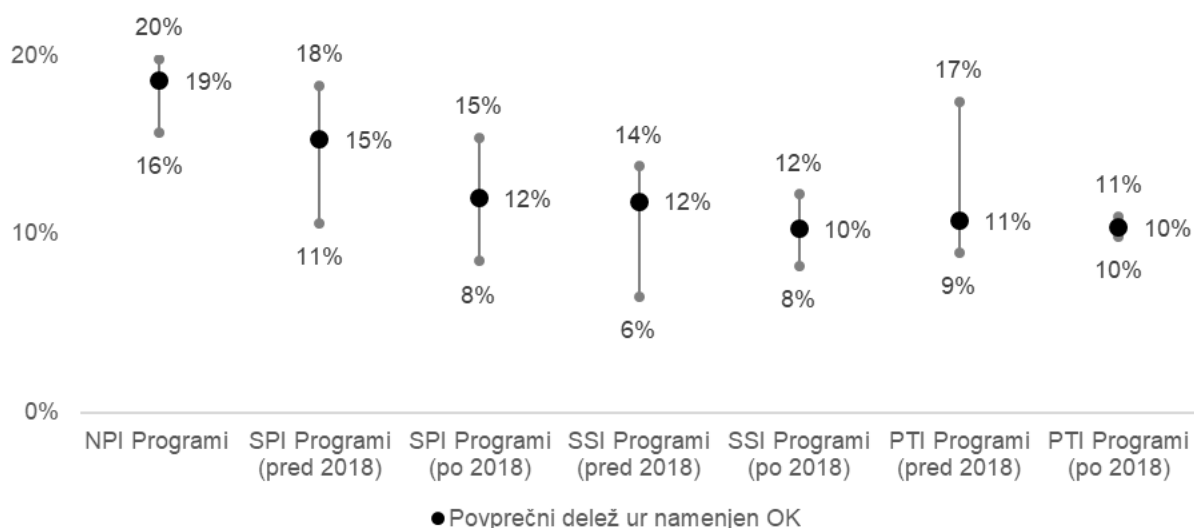
⁷ Uvedeno z Dopolnjenimi izhodišči (2019). Druge oblike vzgojno-izobraževalnega dela zajemajo aktivno državljanstvo in interesne dejavnosti. Pred uvedbo sprememb z Dopolnjenimi izhodišči (2019) se upoštevajo samo ure interesnih dejavnosti.

Največji delež ur za odprti kurikulum je v povprečju namenjen programom NPI (19%). Sledijo programi SPI (15%), SSI (12%) in PTI (11%). Med prenovljenimi/novimi programi je v skladu s posodobitvijo delež ur, namenjenih odprtemu kurikulumu, manjši. Največja razlika v deležu ur, namenjenih za odprti kurikulum v programih, sprejetih pred letom 2018 in pozneje, je vidna v programih SPI, kar za 3 odstotne točke. Razlika v programih SSI, sprejetih pred letom 2018 in pozneje, je 2 odstotni točki, v programih PTI pa je razlika 1 odstotna točka.

Na diagramu 2 so predstavljene povprečne vrednosti, minimum in maksimum deleža ur, namenjenih odprtemu kurikulumu, glede na nacionalni kurikulum.

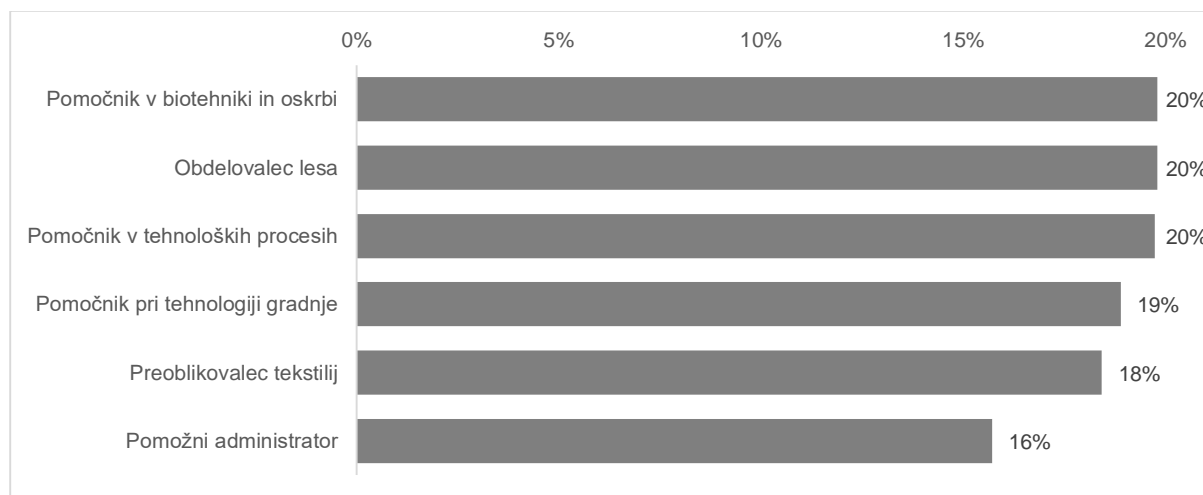
Diagram 2: Povprečni ter minimalni in maksimalni delež ur, namenjenih odprtemu kurikulumu, glede na druge programske enote nacionalnega kurikula in glede na raven izobraževanja

V prilogi k temu dokumentu so predstavljeni deleži ur, namenjeni posameznim programskim enotam nacionalnega kurikula, za posamezne izobraževalne programe glede na raven izobraževanja. V nadaljevanju pa so predstavljeni deleži ur, namenjeni za odprti kurikulum, po izobraževalnih ravneh.

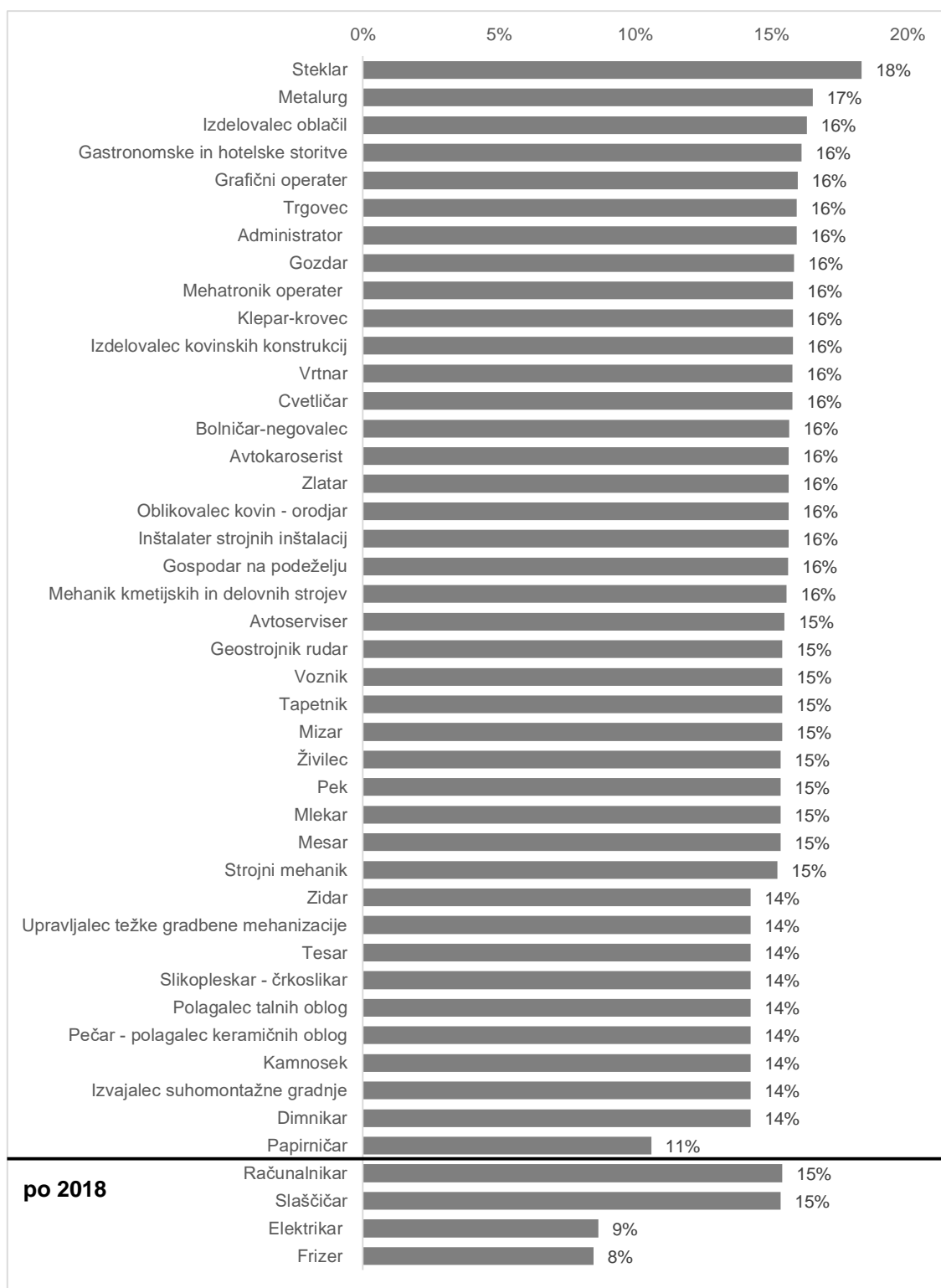
Pregled rezultatov kaže, da prihaja do razlik v deležu ur, namenjenih za odprti kurikulum. **Programi NPI** imajo v povprečju 19 % odprtega kurikula. Najmanjši delež ur (16 %) ima program Pomožni administrator. Največji delež ur, ki je hkrati tudi maksimalni mogoči delež odprtega kurikula, imajo kar trije od šestih programov NPI, in sicer Obdelovalec lesa, Pomočnik v biotehnikih in oskrbi ter Pomočnik v tehnoloških procesih.

Diagram 3: Delež ur, namenjenih odprtemu kurikulumu v programih NPI

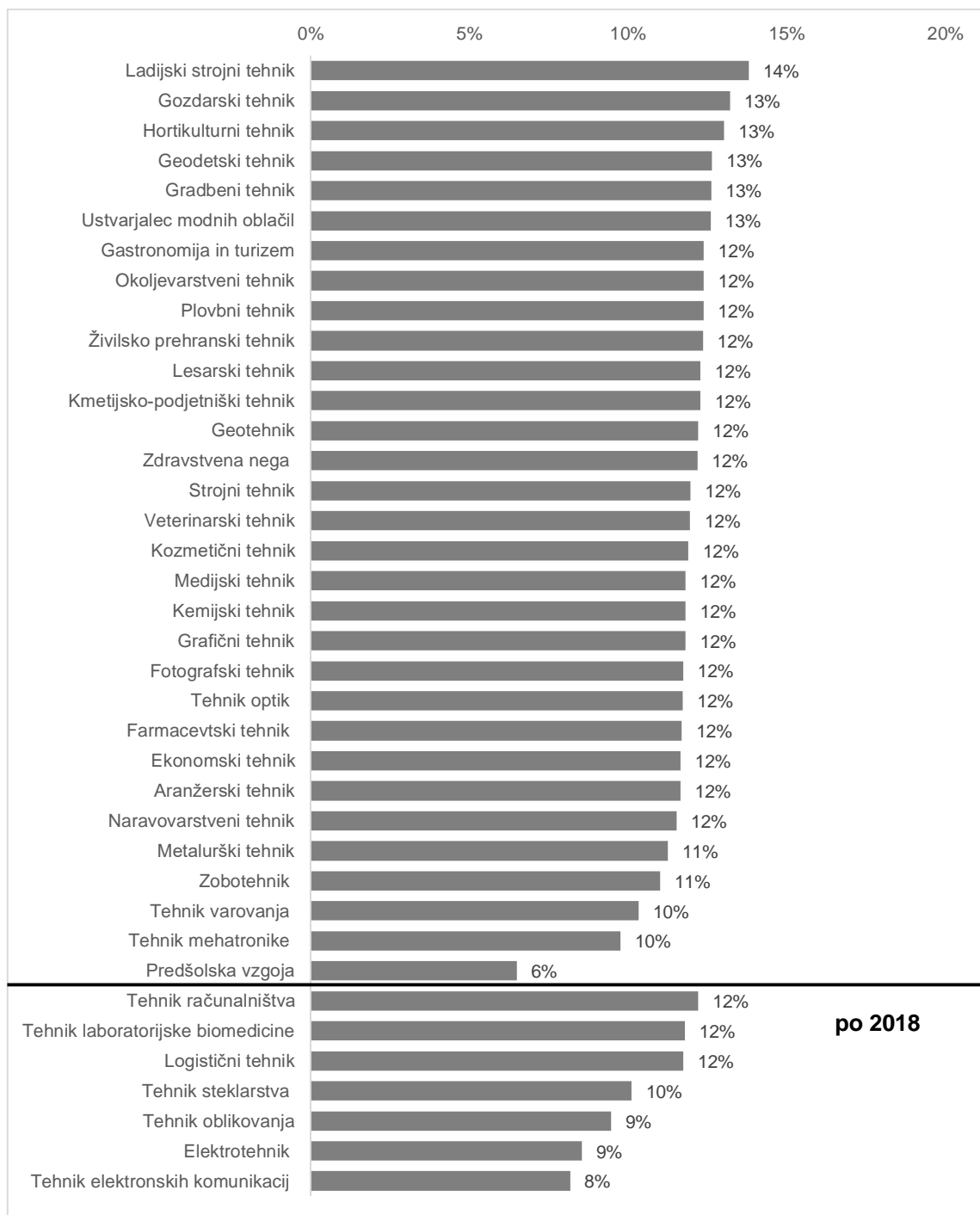
Programi SPI imajo v povprečju 15 % odprtega kurikula. Najmanjši delež (11 %) ima Papirničar, največji delež (18 %) pa Steklar. Štirje programi so prenovljeni in imajo v povprečju 12 % odprtega kurikula. Med njimi ima najmanjši delež (8 %) Frizer, največjega (15 %) pa imata Računalnikar in Slaščičar.

Diagram 4: Delež ur, namenjenih odprtemu kurikulumu v programih SPI

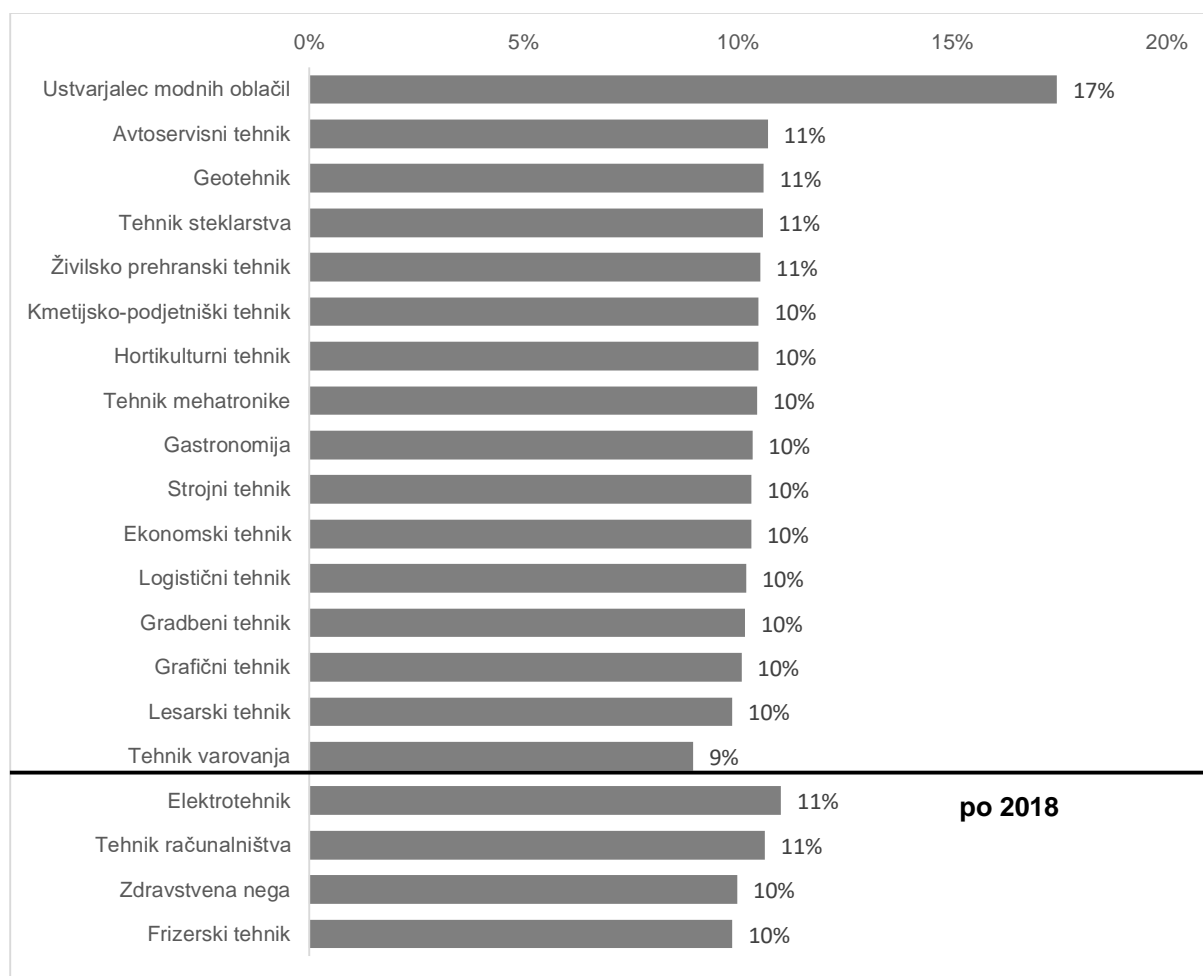
Programi SSI imajo v povprečju 12 % odprtega kurikula. Najmanjši delež (6 %) ima Predšolska vzgoja. Največji delež (14 %) ima Ladijski strojni tehnik. Sedem programov je prenovljenih in imajo v povprečju 10 % odprtega kurikula. Med njimi ima najmanjši delež (8 %) Tehnik elektronskih komunikacij, največje delež (12 %) imajo Logistični tehnik, Tehnik laboratorijske medicine in Tehnik računalništva.

Diagram 5: Delež ur, namenjenih odprtemu kurikulu v programih SSI

Programi PTI imajo v povprečju 11 % odprtega kurikula. Najmanjši delež (9 %) ima Tehnik varovanja, največji delež (19 %) ima Ustvarjalec modnih oblačil, ki je hkrati edini izobraževalni program, pri katerem delež odprtega kurikula presega povprečno vrednost na tej ravni izobraževanja. Štirje programi so novi oziroma prenovljeni; povprečni delež odprtega kurikula v teh programih je 10 % in je enak najmanjšemu deležu, ki ga imata dva programa, Zdravstvena nega in Frizerski tehnik. Največji delež (11 %) imata Elektrotehnik in Tehnik računalništva.

Diagram 6: Delež ur, namenjenih odprtemu kurikulu v programih PTI

V okviru analize smo tudi želeli ugotoviti, ali se delež ur, namenjenih za odprti kurikulum, razlikuje glede na strokovna področja, na katera se izobraževalni programi uvrščajo. Kot uradni sistem klasifikacije poklicev v Republiki Sloveniji smo izbrali klasifikacijo poklicev KLASIUS-P-16., na podlagi katere se razvršča aktivnosti ali izide izobraževanja in usposabljanja v klasifikacijske skupine oz. kategorije glede na področja izobraževanja in usposabljanja. Prva klasifikacijska raven določa enajstih

širokih področij. KLASIUS-P-16 ima tri hierarhične klasifikacijske ravni. Prvo sestavlja enajst širokih področij, ki se členijo na ožja in nadalje podrobna področja (teh ravni v našem poročilu ne bomo podrobneje opredeljevali). V prilogi je razpredelnica s predstavitevjo razvrstitve izobraževalnih programov v ravni KLASIUS-P-16. Prikazano je, na katero strokovno področje se posamezni izobraževalni program uvršča.

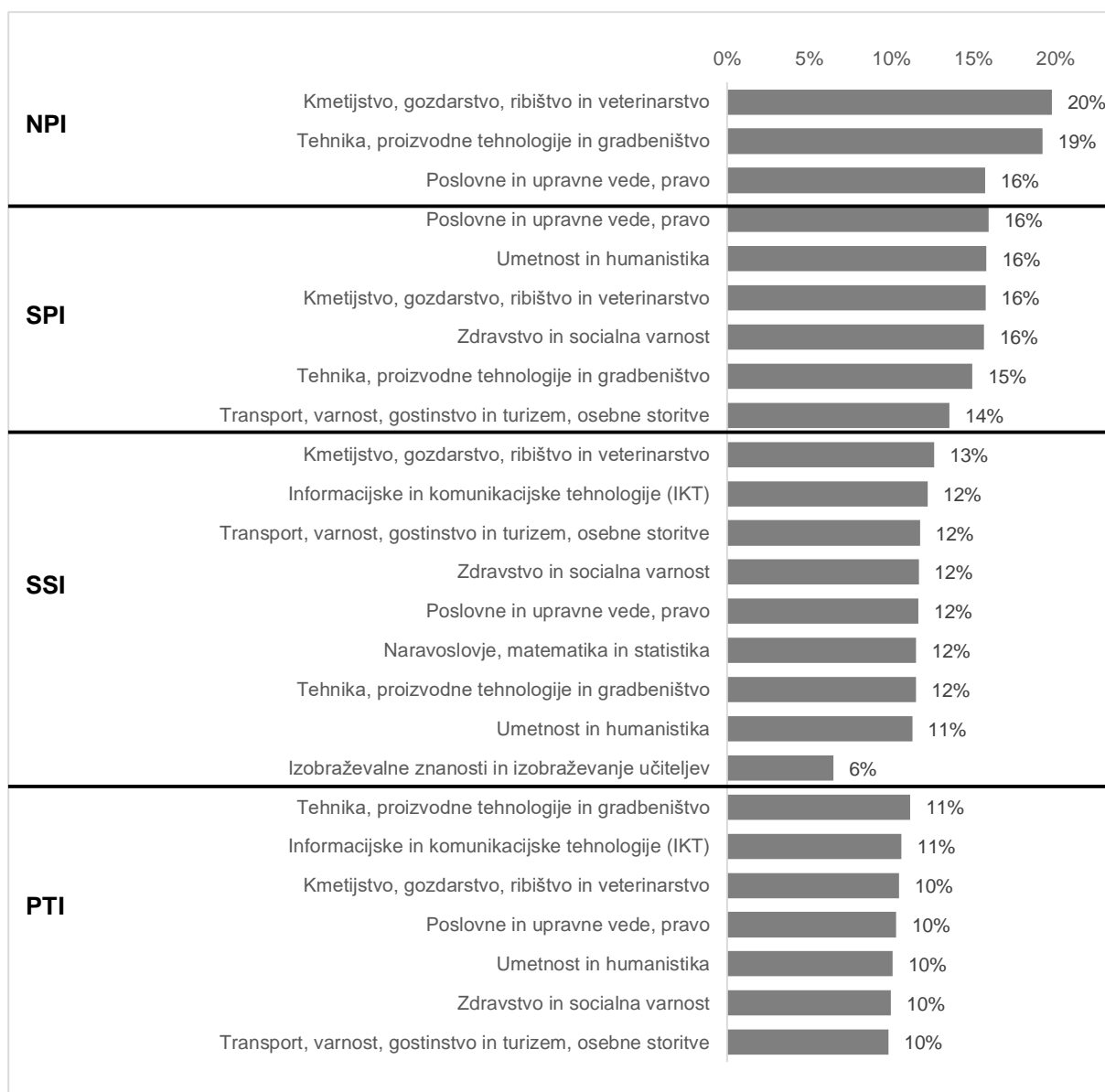
Programi NPI se uvrščajo v tri široka področja. Najmanjši delež ur, namenjenih za odprti kurikulum (16 %), ima program s področja *poslovne in upravne vede, pravo*. Največji delež ur (20 %) ima program, uvrščen v *kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in veterinarstvo*, z 19 % sledi področje *tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo*, kamor je uvrščenih večina izobraževalnih programov te ravni.

Programi SPI se uvrščajo v šest širokih področij. Najmanjši delež ur, namenjenih za odprti kurikulum (14 %), imajo programi s področja *transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve*, sledi področje *tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo* s 15 %. Največji delež ur, namenjenih odprtemu kurikulu (16 %), imajo štiri področja, in sicer *poslovne in upravne vede, pravo; umetnost in humanistika; kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in veterinarstvo* ter *zdravstvo in socialna varnost*.

Programi SSI se uvrščajo v devet širokih področij. Najmanjši delež ur, namenjenih za odprti kurikulum (6 %), ima program s področja *izobraževalne znanosti in izobraževanje učiteljev*. Največji delež (13 %) imajo programi s področja *kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in veterinarstvo*.

Programi PTI se uvrščajo v sedem širokih področij. Delež ur, namenjenih za odprti kurikulum, se glede na področja razlikuje za 1 odstotno točko in je bodisi 10 % bodisi 11 %.

Diagram 7: Delež ur, namenjenih odprtemu kurikulu, glede na kategorije KLASIUS-P in ravni izobraževanja

4.7 Zaključek

Rezultati kažejo, da se delež odprtega kurikula po izobraževalnih ravneh razlikuje, vendar je v skladu z obstoječimi izhodišči. Pri pripravi novih oziroma pri posodabljanju aktualnih izhodišč je treba upoštevati, da deleža odprtega kurikula v posameznih izobraževalnih programih ni mogoče enoznačno določiti, saj je treba upoštevati specifičnost posameznih izobraževalnih programov, izobraževalnih ravni in strokovnih področij. Te ugotovitve kažejo na pomembnost ohranjanja spremenljivega obsega odprtega kurikula v posameznih izobraževalnih programih.

5 Analiza strukture modulov odprtega kurikula po ravneh izobraževanja

5.1 Opredelitev namena in ciljev

Na začetku uvajanja prenovljenih programov so bile prakse šol pri uvrščanju modulov v smiselne statuse (opredelitve) zelo različne, zato je Center RS za poklicno izobraževanje načrtno analiziral strukturo modulov odprtega kurikula PSI kot longitudinalno študijo, in sicer s sistematičnim zbiranjem podatkov v letih 2012, 2016 in 2020. Analiza strukture modulov odprtega kurikula po ravneh izobraževanja je bila izvedena za prikaz longitudinalno zbranih podatkov o tem, kako šole razporejajo module v strukturo odprtega kurikula v izobraževalnih programih. Kot je bilo nakazano že v uvodu tega poročila, smo se pri obdelavi longitudinalnih podatkov osredotočili na dve strokovni področji. Vključili smo programe s področja ekonomije, ki služi kot primer storitvenega področja, in programe mehatronike kot primer tehniškega področja.

Glavni namen analize je prepoznati trend, ki se nakazuje v zvezi z izborom statusov modulov odprtega kurikula na poklicnih in srednjih strokovnih šolah, ter ugotoviti, kakšni so trendi uvajanja vsebinskih sprememb v modulih odprtega kurikula. Ugotovitve omogočajo oblikovanje strategij in priporočil za nadaljnji razvoj odprtega kurikula na posamezni ravni poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja.

Cilji analize so bili:

- ugotoviti, kakšna je struktura modulov odprtega kurikula,
- prepoznati uveljavljene rešitve v praksi pri oblikovanju odprtega kurikula,
- ugotoviti morebitne razlike med obdobji spremljave odprtega kurikula,
- prepoznati trende, ki se pojavljajo pri oblikovanju odprtega kurikula na posamezni ravni poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja.

5.2 Metoda

Uporabljena je bila kvantitativna metoda analize podatkov, zbranih s t. i. evalvacijskim vprašalnikom o strukturi odprtega kurikula. Podatki so bili zbrani v letih 2012, 2016 in 2020.

5.3 Proučevane enote

V analizo so bile vključene vse šole, ki izvajajo programe poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja na dveh področjih, tj. ekonomije kot primer storitvenega področja in mehatronike kot primer tehniškega področja.

Odzivnost šol je po letih merjenja različna. Največji odziv smo opazili ob prvem merjenju (2012), najmanjši pa je bil ob drugem merjenju (2016). V zadnjem merjenju (2020) se je odziv glede na drugo merjenje povečal, vendar ni dosegel ravni pri prvem.

Razpredelnica 3: Število pridobljenih vprašalnikov v treh letih merjenja glede na raven izobraževanja

Raven	2012	2016	2020
NPI	1	0	2
SPI	43	14	25
SSI	48	21	39
PTI	27	10	13
Skupaj	119	45	79

5.4 Merski inštrument

Analiza strukture odprtega kurikula je temeljila na podatkih, ki so bili zbrani z evalvacijskim vprašalnikom. Ta je bil oblikovan kot zbirna razpredelnica, v katero so anketiranci vpisovali podatke o strukturi odprtega kurikula: ime modula, status modula (A–J), celotno število ur modula, število ur delitve dijakov v skupine, število ur praktičnega izobraževanja, število kreditnih točk, letnik izvajanja modula (1. do 5. letnik), izbirnost modula (da/ne), izdelan katalog znanja (da/ne). Predmet proučevanja so bili moduli odprtega kurikula. Z vprašalnikom smo zbrali podatke o statusu posameznega modula odprtega kurikula glede na vsebino, namen ali položaj, ki ga ima v izobraževalnem programu. Statusi modulov so bili opredeljeni v naslednje kategorije:

- A – splošnoizobraževalni predmet, ki je sestavni del nekega drugega nacionalnega izobraževalnega programa;
- B – splošnoizobraževalni predmet v povezavi s stroko;
- C – dodane ure k obstoječemu splošnoizobraževalnemu predmetu (oblikovan modul z imenom, ki v predmetniku že obstaja);
- Č – nov strokovni modul, ki je bil izdelan na šoli;

- D – dodane ure k obstoječemu strokovnemu modulu;
- E – izbirni strokovni modul v okviru nacionalnega izobraževalnega programa;
- F – obvezni strokovni modul v okviru drugega nacionalnega izobraževalnega programa;
- G – izbirni strokovni modul v okviru drugega nacionalnega izobraževalnega programa;
- H – modul za odpravo pomanjkljivega predznanja dijakov;
- I – modul kot priprava dijakov na zaključni izpit oziroma poklicno maturo;
- J – drugo.⁸

5.5 Opis zbiranja podatkov

Center RS za poklicno izobraževanje je v letu 2012 začel sistematično zbirati podatke o strukturi modulov odprtega kurikula PSI. Sistematično zbiranje je potekalo še v letih 2016 in 2020. Longitudinalni način zbiranja podatkov je omogočil pridobitev podrobnih, raznolikih in kompleksnih podatkov v več različnih merjenjih.

Predstavniki šol so bili naprošeni, da izpolnijo evalvacijski vprašalnik, ki so ga vrnilo po elektronski ali po navadni pošti.

5.6 Analiza podatkov

Enote vzorca [n] predstavlja en modul iz strukture odprtega kurikula v enem izobraževalnem programu na eni šoli s področja ekonomije kot primer storitvenega področja ali mehatronike kot primer tehniškega področja.

Analizirali smo podatke o vseh modulih odprtega kurikula, ki so jih šole posredovale glede na svojo ponudbo za dijake, ne glede na to, ali so v merjenih letih module dejansko izvedle.

Podatke smo obdelali na nivoju deskriptivne statistike. Pri tem smo uporabili frekvenčno distribucijo (f, f %) atributivnih in numeričnih spremenljivk ter osnovno deskriptivno statistiko numeričnih spremenljivk, ki vključuje mere srednje vrednosti. Osredotočili smo se na analizo podatkov glede na splošne karakteristike vprašalnika,

⁸ V status »drugo« (J) so na vseh ravneh izobraževalnih programov razvrščeni moduli odprtega kurikula, ki jih na podlagi imena ni bilo mogoče razvrstiti v nobeno drugo kategorijo.

s čimer smo ohranili jasnost pri primerjavi podatkov iz različnih merjenj. Tako smo želeli preprečiti preveliko razpršenost in ohraniti osredotočenost na primerjavi podatkov skozi čas.

Analizo longitudinalno zbranih podatkov smo izvedli za izobraževalne programe, ki so predstavljeni v razpredelnici 4 spodaj.

Razpredelnica 4: Zajeta strokovna področja, programi in ravni izobraževanja

	Izobraževalni program	Raven
Ekonomska, trgovska in upravno-administrativna dejavnost	1 Pomožni administrator	NPI
	2 Administrator	SPI
	3 Trgovec	SPI
	4 Ekonomski tehnik	SSI
	5 Ekonomski tehnik	PTI
	6 Aranžerski tehnik	SSI
Meatronika	7 Meatronik operater	SPI
	8 Tehnik meatronike	SSI
	9 Tehnik meatronike	PTI

5.7 Rezultati

V nadaljevanju predstavljamo interpretacijo rezultatov longitudinalne analize podatkov za leta 2012, 2016 in 2020, organiziranih po vsebinskih področjih. Rezultati analize strukture modulov odprtega kurikula, za katero so bili podatki zbrani v treh letih merjenja (2012, 2016, 2020), kažejo, da se šole z odprtim kurikulumom prilagajajo vsebinskim posebnostim in potrebam programa, ki ga izvajajo in se jim zdijo smiselne. Pri tem upoštevajo, da glavnino odprtega kurikula namenijo za nove strokovne module, izdelane na šoli. Rezultati kažejo tudi, da se izbirnost modulov odprtega kurikula skozi leta ne povečuje, temveč ostaja nizka oziroma zanemarljiva, in da katalogi znanja niso pripravljene za vse module odprtega kurikula, ki se izvaja na posamezni šoli. Čeprav smo pri analizi upoštevali raven izobraževanja in izobraževalne programe izbranih dveh strokovnih področij, opazamo, da v splošnem po ravneh izobraževanja ni velikih razlik. Kljub temu velja poudariti, da smo opazili razlike na ravni izobraževalnih programov. To je tudi razlog, da v nadaljevanju poglavja predstavljamo interpretacijo podatkov za dva programa srednjega strokovnega izobraževanja, namreč Ekonomski

tehnik in Tehnik mehatronike, kot tudi interpretacijo rezultatov longitudinalne analize podatkov za leta 2012, 2016 in 2020, organiziranih po vsebinskih področjih.

V prilogi so vključene razpredelnice s podatki za posamezno izobraževalno raven na področju ekonomije in mehatronike ter za dva programa srednjega strokovnega izobraževanja iz teh dveh področij, tj. Ekonomski tehnik in Tehnik mehatronike.

Število, status in časovni obseg modulov odprtega kurikula

V povprečju se šole odločajo za približno šest modulov na izobraževalni program, vendar pa je lahko število med šolami zelo različno. Razpon števila modulov na izobraževalni program se lahko giblje od 1 do 15.

Glede na opredelitev modulov po statusih so šole najpogosteje izbrale status *novi strokovni moduli, ki jih je oblikovala šola (Č)*. Glavnina modulov se sicer nanaša na strokovne vsebine.

Šole so oblikovali module odprtega kurikula z zelo različnim številom ur. Vendar se povprečno število ur na modul v vseh letih merjenja giblje v primerljivem časovnem okviru.

Kreditno vrednotenje modulov odprtega kurikula

Kreditno ovrednotenje modulov v odprtem kurikulu je sestavni del procesa oblikovanja odprtega kurikula. V preteklosti so se pri šolah pogosto pojavljale težave pri kreditnem vrednotenju, ki so bile posledica številčnosti modulov. Pri velikem številu modulov je bilo običajno pomanjkanje kreditnih točk, kar je vodilo k težavam pri realnem ovrednotenju modulov. Zato je prihajalo do kreditne precenjenosti ali podcenjenosti. Pomembno je omeniti, da ena kreditna točka ustreza 25 uram dela dijaka. Dosedanje evalvacije so pokazale, da primerjava kreditnega vrednotenja modulov odprtega kurikula med posameznimi ravni izobraževanja ni pokazala pomembnih odstopanj. Vendar pa rezultati longitudinalne analize razkrivajo, da je povprečno število kreditnih točk, dodeljenih modulom, precej majhno, na kar opozarjajo tudi pretekle evalvacije, na podlagi katerih se v Priporočilih (2010, str. 11) šolam predlaga, da odprti kurikul načrtujejo v obsegu najmanj treh kreditnih točk.

Razporeditev modulov odprtega kurikula po letnikih izobraževalnega programa

V času uvedbe prenovljenih izobraževalnih programov je bila praksa šol pri razporejanju modulov odprtega kurikula po letnikih izobraževalnega programa zelo raznolika. Za namen spremljanja smo se odločili preučiti, kako šole razporejajo module v izobraževalne programe. Ugotovili smo, da so moduli odprtega kurikula običajno razporejeni po posameznih letnikih, pri čemer je razdelitev modulov po letnikih odvisna od ravni izobraževanja.

Izbirnost modulov odprtega kurikula

Zanimalo nas je, ali v strukturah odprtega kurikula obstajajo izbirni moduli, saj to ni normativno določeno. Šole se o tem prosto odločajo. Rezultati analize kažejo, da je izbirnost modulov v odprtem kurikulu nizka ali je sploh ni, poleg tega pa se izbirnost z leti ne povečuje.

Katalogi znanja modulov odprtega kurikula

Če šola oblikuje module odprtega kurikula, je zanje obvezno izdelati ustrezne kataloge znanja. V okviru ankete smo se osredotočili na preučevanje dejanskega stanja izdelanih katalogov znanja za module odprtega kurikula. Pričakovali smo, da bodo rezultati iz leta 2020 pokazali, da so bili katalogi znanja izdelani za vse module odprtega kurikula. Vendar smo ugotovili, da so katalogi znanja izdelani za le devet desetih modulov odprtega kurikula.

Primerjava rezultatov za program Ekonomski tehnik SSI s področja ekonomije kot primer strokovnega področja ter program Tehnik mehatronike SSI s področja mehatronike kot primer tehniškega področja kaže, da prihaja do razlike v strukturi modulov odprtega kurikula. Pri programu Ekonomski tehnik SSI so v modulih odprtega kurikula vključene raznolike vsebine, ki zajemajo splošnoizobraževalne predmete, strokovne module, module, uvrščene v odprti kurikul iz drugih nacionalnih programov, in vsebine, ki dijakom omogočajo odpravo pomanjkanja predznanja ali pripravo na poklicno maturo. Program Tehnik mehatronike SSI ponuja izključno vsebine, vezane na stroko, ali v obliki splošnoizobraževalnega predmeta v povezavi s stroko, ali novega strokovnega modula, izdelanega na šoli, ali ur, dodanih k obstoječemu strokovnemu modulu. V programu Tehnik mehatronike SSI je izbirnost modulov odprtega kurikula

večja, saj se skozi leta merjenja delež modulov, ki ponujajo izbirnost, postopoma povečuje, medtem ko je izbirnost modulov odprtega kurikula v programu Ekonomski tehnik SSI zanemarljiva. Med programoma ni velikih razlik pri kreditnem vrednotenju modulov odprtega kurikula; oba imata v povprečju malo kreditnih točk, namenjenih posameznim modulom. Za program Tehnik mehatronike SSI so katalogi znanja izdelani za vse module, za program Ekonomski tehnik SSI pa niso izdelani za vse module.

5.8 Zaključek

Iz analize, ki je bila opravljena, lahko povzamemo, da se bistvene razlike v načrtovanju in izvajanju odprtega kurikula ne pojavljajo glede na raven izobraževanja, opazne pa so glede na strokovno področje. Ugotovitve kažejo, da je struktura modulov odprtega kurikula za program Ekonomski tehnik bolj razdrobljena kot v programu Tehnik mehatronike. Naslednji korak je lahko razširjena analiza podatkov iz vseh let merjenj, na podlagi katerih bi z večjo gotovostjo lahko sklepali o trendu struktur modulov odprtega kurikula.

Primerjava ugotovitev iz poročila o spremljanju strukture odprtega kurikula iz leta 2012 in ugotovitev longitudinalne analize strukture modulov odprtega kurikula po ravneh izobraževanja, ki je bila opravljena za namene tega dokumenta, kaže na ohranitev trenda z minimalnimi spremembami v daljšem obdobju. Načrtovanje in izvajanje odprtega kurikula je proces, spremembe se dogajajo postopoma, opazne so, vendar niso obsežne in nenadne. Predlagamo, da analiza strukture modulov odprtega kurikula in uporaba rezultatov kot orodja za prepoznavanje izzivov in vpeljevanje sprememb ostane pomembna aktivnost tudi v prihodnje.

6 Stališča izvajalcev izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja o načrtovanju in izvedbi odprtega kurikula

6.1 Opredelitev namena in ciljev

Osrednji namen izvedbe intervjujev je bil predvsem pridobitev čim širšega spektra informacij o odprtem kurikulu na teh področjih: značilnosti in izvajanje odprtega kurikula, strategija razvoja odprtega kurikula, vsebine odprtega kurikula, vloga delodajalcev, oblike poučevanja in sistemska podpora ureditvi odprtega kurikula.

Z izvedbo intervjujev smo želeli izvedeti:

- kako intervjuvani razumejo vlogo odprtega kurikula,
- kje so njegove prednosti, izzivi,
- ali je mogoče zaznati strategije načrtovanja odprtega kurikula,
- katere vsebine šole vključujejo v odprti kurikulum,
- ali se šole povezujejo z delodajalci, in če se, kako,
- katere učne metode uporabljajo učitelji pri izvajanju vsebin odprtega kurikula in
- kakšen pogled imajo izbrane šole na njegovo sistemsko ureditev.

Intervjuji so nam omogočili pridobitev neposrednih in podrobnejših informacij od vodstvenih delavcev in strokovnih delavcev, ki imajo dragocene izkušnje na področju načrtovanja in izvajanja odprtega kurikula. Predvsem smo želeli ugotoviti, kakšno je razumevanje funkcije, ki jo ima odprti kurikulum, in to na celovit način.

6.2 Metoda

Za dopolnitev rezultatov, pridobljenih s kvantitativnimi analizami, smo uporabili kvalitativni pristop, saj smo z izvedbo polstrukturiranih intervjujev želeli pridobiti predvsem vsebinsko dopolnjene in čim podrobnejše informacije o načrtovanju in izvedbi odprtega kurikula na izbranih šolah.

6.3 Vzorec

V raziskavo smo vključili osem šol, ki izvajajo izobraževalne programe s strokovnega področja ekonomije in tehniškega področja mehatronike. Vabilu na intervju so se odzvali vodstveni delavci, na eni šoli smo intervjuvali tudi vodjo strokovnega aktiva, v drugi pa učitelje treh strokovnih modulov. Skupno je bilo intervjuvanih šest ravnateljev in ena podravnateljica ter šest učiteljev z osmih srednjih šol, ki izvajajo programe PSI s področij mehatronike in ekonomije. Predvsem sta nas

zanimala dva programa srednjega strokovnega izobraževanja: s strokovnega področja ekonomije je to bil Ekonomski tehnik in tehničnega področja mehatronike Tehnik mehatronike.

6.4 Merski inštrument

Za izvedbo intervjujev smo oblikovali protokol za intervju v obliki polstrukturiranega vprašalnika, ki je bil razdeljen na šest vsebinskih sklopov: (1) opredelitev in značilnosti izvajanja odprtega kurikula na šoli, (2) strategije načrtovanja odprtega kurikula, (3) vsebine v odprtem kurikulu, (4) vloga delodajalcev, (5) učne metode in (6) sistemska podpora ureditvi odprtega kurikula.

6.5 Opis zbiranja podatkov

Intervjuji so potekali na podlagi vnaprej pripravljenih vprašanj in z obiskom na šolah. S predstavniki šol smo se dogovorili za obisk šole, ki je vključeval tudi izvedbo intervjuja. Pogovor z udeleženci intervjujev je trajal od ene do dveh ur. Na vsaki od šol, ki smo jih obiskali, smo izvedli pogovor z vsaj enim zaposlenim (vodstvenim delavcem in/ali učiteljem).

Poleg pregleda obstoječih evalvacij, ki so bile pomembno vsebinsko izhodišče za pripravo vprašanj za intervjuje, so se pred samo izvedbo intervjujev pregledale tudi spletne strani izbranih šol. Glavni namen je bil ugotoviti, kakšno je stanje objavljanja informacij o odprtem kurikulu na spletnih straneh šol, kako dostopne so informacije, kako so organizirane spletne strani in katere vsebine so objavljene.

6.6 Analiza podatkov

Za poznejšo obdelavo podatkov smo intervjuje snemali in pripravili transkripcijo pogovorov, ki so služili kot osnova za kvalitativno analizo podatkov. Zapise pogovorov smo najprej prebrali, nato pa jih organizirali po širših vsebinskih sklopih. Nato smo se lotili kodiranja odgovorov intervjuvancev, pri čemer odgovorov nismo ločevali glede na vlogo intervjuvanca na šoli (vodstvo ali učitelji). Kodiranje smo izvedli tako, da smo posameznim najmanjšim vsebinsko zaokroženim enotam pripisali kode, ki smo jih v

naslednjem koraku združili v kategorije. Na koncu smo kategorije organizirali po temah. V poročilu smo teme s pripadajočimi kategorijami in kodami tabelarično predstavili, rezultati kvalitativne analize pa so interpretirani po temah.

6.7 Rezultati

6.7.1 Opredelitev in značilnosti izvajanja odprtega kurikula

Z vprašanji smo želeli preveriti splošno sliko in razumevanje funkcije, ki jo ima odprti kurikulum na šoli oziroma v izobraževalnih programih, ki jih šole izvajajo, zlasti po njegovi konceptualni uvedbi. Prav tako nas je zanimalo, ali obstajajo razlike pri tem, kako so šole načrtovale vsebine v odprtem kurikulumu od njegove uvedbe naprej in zakaj do njih prhaja, ter zaradi kakšnih razlogov, predvsem pa, kje vidijo prednosti odprtega kurikula in ali se pri načrtovanju vsebin in izvedbi srečujejo s kakšnimi izzivi.

Začetki načrtovanja in izvajanja odprtega kurikula

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 5.

Razpredelnica 5: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Začetki načrtovanja in izvajanja odprtega kurikula«

Tema	Kategorija	Kode (opis)
Začetki načrtovanja in izvajanja odprtega kurikula	vključevanje vsebin iz nacionalnega programa	vključevanje vsebin iz obstoječih katalogov znanja nacionalnega programa
	reševanje kadrovskih težav	dodajanje ur strokovnim modulom
		dodajanje ur splošnoizobraževalnim predmetom
	reševanje upada vpisa	oblikovanje novih atraktivnih vsebin
	sodelovanje s socialnimi partnerji	sodelovanje zbornic (obrtnih in gospodarskih) pri pripravi vsebin odprtega kurikula
	odzivanje na potrebe delodajalcev	dopolnitev vsebin (npr. kemija)
		uvedba (dodajanje) predmetov (drugi tuji jezik)
	prilagajanje značilnostim dijakov	priprava na poklicno maturo
		uvedba drugačnih pristopov k učenju in poučevanju
		reševanje učnih primanjkljajev v splošnoizobraževalnih predmetih

Šole so se na začetku načrtovanja in izvajanja odprtega kurikula lotevale tako, da so vanj vključevale obstoječe vsebine iz nacionalnega programa.

V ospredju je bilo pogosto omenjeno predvsem reševanje kadrovskih težav, predvsem tako, da so splošnoizobraževalnim predmetom, pa tudi strokovnim modulom, dodajali ure in s tem ohranjali zaposlitve.

Primer odgovorov:

»Od samih začetkov uvedbe odprtega kurikula smo najprej reševali kader. Prav tako smo v odprti kurikul dajali ekonomsko geografijo, ekonomsko zgodovino. Prav tako smo v odprti kurikul vključevali kataloge znanja iz nacionalnega programa.«

»Na začetku so bili pogledi na odprti kurikul zelo različni in seveda se nismo mogli ogniti borbi za ure.«

Na dveh šolah so z vključitvijo atraktivnih vsebin v odprti kurikul celo rešili nizek vpis. Pojavljajo se primeri, ko so šole v samih začetkih pri načrtovanju odprtega kurikula sodelovale s socialnimi partnerji, tudi s programskimi učiteljskimi zbori, kot je bilo na ravni sistema predvideno, vendar se ta praksa na teh šolah ni ohranila.

V manjši meri se je načrtovanje odprtega kurikula odzivalo na pobude delodajalcev.

Primer odgovorov:

»Že leta 2006 smo se v odprtem kurikulu lotili drugačnih pristopov k učenju in poučevanju in takrat na željo delodajalcev uvedli drugi tuji jezik.«

Mogoče pa je zaznati, da so šole v samih začetkih že iskale možnosti, da se z vsebinami prilagajo značilnostim dijakom. Omenja se tudi dodajanje ur za pripravo dijakov na poklicno maturo, uvajali so se drugačni pristopi k učenju in poučevanju ter reševali učni primanjkljaji dijakov pri splošnoizobraževalnih predmetih.

Opredelitev odprtega kurikula in njegove prednosti

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 6.

Razpredelnica 6: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Opredelitev odprtega kurikula in njegove prednosti«

Tema	Kategorija	Kode (opis)	
Opredelitev odprtega kurikula in njegove prednosti	dodana vrednost nacionalnemu izobraževalnemu programu	nadgradnja nacionalnih katalogov znanja	
		fleksibilen del kurikula (vsebine in ocenjevanje)	
		odprti kurikul kot samostojna programska enota	
		povezovanje različnih vsebin in prakse	
		prilagajanje strokovnih vsebin in uvajanje novih (sledenje trendom v stroki)	
		dodajanje vsebin, ki manjkajo v splošnem delu predmetnika in v strokovnih modulih	
		dodana vrednost za dijake	privlačnejši programi za dijake
			diferenciacija in individualizacija
			iskanje in razvijanje potencialov dijakov
			izboljšanje uspeha dijakov
	praktični vidik odprtega kurikula pritegne dijake		
	pridobivanje mehkih veščin		
	prilagajanje značilnostim dijakov, odprava vrzeli v znanju		
	dijaki so ocenjeni na podlagi izdelka		
	dodana vrednost za podjetja	krepitev temeljnih strokovnih znanj	
		projektno delo	
	dodana vrednost za šolo	hitrejše odzivanje na potrebe lokalnih podjetij	
	dodana vrednost za šolo	šola izpostavi svoje prednosti, je bolj konkurenčna	
	dodana vrednost za šolo	določanje izobrazbenih pogojev učiteljev v odprtem kurikulu	

Predstavniki šol odprti kurikul opredeljujejo kot dodano vrednost nacionalnemu programu, ki ga obravnavajo kot dinamično programsko enoto (možnost nadgradnje vsebin nacionalnih katalog znanja tako v splošnem delu predmetnika kot strokovnih modulih) in kot samostojno programsko enoto. Kot prednost se omenja, da odprti kurikul šolam omogoča povezovanje različnih vsebin, ki jih lahko prilagajajo glede na trende, ki se pojavljajo v stroki.

Primer odgovorov:

»Odprti kurikul je dodana vrednost nacionalnega programa, ki mora dijakom omogočiti, da izboljšajo svoj uspeh, da pridobijo nova znanja. Odprti kurikul ni orodje, s katerim dijaki pridobijo znanje za opravljanje popravnih izpitov.«

Dalje so predstavniki šol prednosti odprtega kurikula opredelili tudi kot dodano vrednost za podjetja, saj se tako šole z vsebinami lažje prilagajajo zahtevam po znanju, ki jih terja trg dela, torej se hitreje odzivajo na potrebe delodajalcev (npr. uvajanje tehnoloških sprememb, možnosti hitre zamenjave vsebin).

Primer odgovorov:

»V odprtem kurikulumu morajo biti nove vsebine, strokovne vsebine v povezavi z digitalizacijo (pridobivanje osnovnih digitalnih veščin), večja povezava s podjetji (v smislu vsebin, ki jih potrebujejo delodajalci), odprti kurikulum mora biti fleksibilen del kurikula, kjer lahko vsebine hitro zamenjamo, glede na spremembe v svetu, potrebah gospodarstva, politike, ki ima neko vizijo. V odprtem kurikulumu mora biti možnost fleksibilnega dodajanja vsebin, izvedbe in ocenjevanja. Odprti kurikulum je predvsem tek na dolge proge, pripravlja se za celo generacijo, sproti pridobivamo povratne informacije od delodajalcev, ki so ključne, saj je naš dijak končen izdelek, dijak, ki bo sposoben za delo v nekem podjetju oziroma se bo brez večjih težav lahko vključil v delovni proces. Prav tako pa mora dijak dobiti osnove, da bo lahko nadaljeval izobraževanje po vertikali.«

Kar se pa tiče dijakov, predstavniki šol razumejo odprti kurikulum kot tisto orodje, ki lahko bodisi prispeva k izboljšanju uspeha dijakov bodisi omogoča prilagajanje značilnostim dijakov za odpravo primanjkljaja v znanju. Zaradi aktualnih in praktično naravnanih vsebin v odprtem kurikulumu so programi posledično privlačnejši za dijake, v okviru odprtega kurikula dijaki pridobivajo in razvijajo mehke veščine ter krepijo temeljna znanja. V zvezi z dijaki so predstavniki šol kot prednost odprtega kurikula izpostavili še fleksibilnost izvedbe in ocenjevanja, ki temelji na izdelku. Omenja se tudi, da odprti kurikulum omogoča diferenciacijo in individualizacijo, ki dijake podpira, da razvijajo svoja močna področja.

Primer odgovorov:

»V okviru projektnega dela iščemo potencialne, močna področja dijakov in jih razvijamo, skozi odprti kurikulum razvijamo diferenciacijo in individualizacijo.«

Ne nazadnje odprti kurikulum prinaša prednosti tudi sami šoli. Predstavniki šol so med temi omenili, da s specifičnimi vsebinami, ki jih šola ponuja v okviru odprtega kurikula, šola izpostavlja svoje prednosti v lokalnem okolju in s tem svojo konkurenčnost.

Primer odgovorov:

»Odprti kurikulum je zelo pomemben. Ko iz prakse sprejmemo informacijo o tem, katere vsebine so pomembne za stroko, in potem ko dobimo povratno informacijo od dijakov, odziv, to vse skupaj lahko povežemo ravno v odprtem kurikulumu in tam to prilagajamo. Z vsebinami odprtega kurikula je naša šola lahko konkurenčnejša. Smisel odprtega kurikula je projektno delo dijakov, kjer znanje pobirajo iz vseh modulov. Z vsebinami odprtega kurikula se šola res lahko približa praksi, spremembam v stroki, novostim.«

Izzivi pri načrtovanju in izvedbi odprtega kurikula

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 7.

Razpredelnica 7: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Težave/izzivi pri načrtovanju odprtega kurikula«

Tema	Kategorija	Kode (opis)
Izzivi pri načrtovanju odprtega kurikula	kadrovske	odvzete ure učiteljem
		privajanje učiteljev na nov koncept odprtega kurikula, nov način dela (medpredmetno povezovanje, sodelovanje učiteljev, timsko delo)
		slaba digitalna pismenost učiteljev
		pomanjkanje kadra (financiranje, nekonkurenčne plače)
		pomanjkanje strokovnih znanj učiteljev
	organizacijske	zagotavljanje izbirnosti v odprtem kurikulumu
		priprava novih vsebin zahteva veliko raziskovalnega dela in časa (priprava gradiv, udeležba na seminarjih)
		usklajevanje s socialnimi partnerji, delodajalci (specifične zahteve)
		omejitve z urami (izvedbeno)
	sistemske	normativi delitve dijakov v skupine
		financiranje strokovnih obiskov
		financiranje opreme

poimenovanje programskih enot v odprtem kurikulu

priznavanje vsebin odprtega kurikula pri prepisu dijaka

pomanjkanje opreme

zapis katalogov znanja

premalo ur za odprti kurikulum

dstavniki šol uvrstili med izzive oziroma težave, s katerimi
tovanju odprtega kurikula, smo razdelili na kadrovske,

Na kadrovskem področju se omenjajo izzivi pri navajanju zaposlenih tako na nov način dela znotraj odprtega kurikula kot na nove vsebine (pomanjkanje strokovnih znanj učiteljev), kar od njih pravzaprav zahteva dodatno angažiranost, zlasti v smislu časa, ki ga je treba vložiti v pripravo novih vsebin in gradiv. Kot ovira se omenja tudi slaba digitalna pismenost učiteljev, morebitna nepripravljenost na timsko delo z drugimi učitelji in nasploh sprejemanje koncepta, da odprti kurikulum ni orodje, s katerim bi dijaki pridobivali znanja za opravljanje popravnih izpitov, in da se vsebine v odprtem kurikulumu ne načrtujejo na podlagi obstoječih strokovnih znanj učiteljev.

Primer odgovorov:

»Reševanje kadra oziroma slaba volja med kadrom pri razporejanju ur in težave, ki nastanejo zaradi zahteve po sodelovanju posameznih učiteljev znotraj izvajanja vsebin odprtega kurikula.«

»Učitelji potrebujejo čas oziroma preskok v razumevanju koncepta in načina dela v odprtem kurikulumu. Zlasti starejši učitelji ne želijo spreminjati načina svojega dela, novi predavatelji pa se nam v kolektiv ne pridružijo zaradi nizke plače.«

Prav tako se omenja pomanjkanje finančnih sredstev, ki se kaže na vsaj treh področjih, tako kadrovskih (nekonkurenčne plače v šolstvu), organizacijskih, ki se kažejo v slabših pogojih dela, (materiali, ki so na voljo dijakom, redke priložnosti obiskov podjetjih) in nazadnje sistemskih, ki šole zavezujejo z normativi za delitev dijakov v skupine.

Primer odgovorov:

»Oprema je največja težava in znanje, normativi za oblikovanje skupin dijakov (mi bi si želeli manjše skupine). Želimo si ohraniti fleksibilnost izvedbe, avtonomijo in vse ure v odprtem kurikulu in ni vsak učitelj za tak način dela.«

Med organizacijskimi izzivi predstavniki šol omenjajo še težave z zagotavljanjem izbirnosti⁹ v odprtem kurikulu. Vzroke za to pripisujejo organizacijskim in kadrovskim pogojem. Med te izzive spada tudi odgovor, da so ure odprtega kurikula v zadnjem delu dneva (urnika) in da je šola v izvedbenem delu precej omejena. Zanimiva kritika, ki jo poudarjamo, je povezana z usklajevanjem s socialnimi partnerji, če delodajalci predlagajo uvedbo vsebin, ki so za šolo »preveč specifične«.

Primer odgovorov:

»Razvojno izobraževanje v stroki. Četudi podjetja dajo kakšno pobudo, idejo, so te lahko preveč specifične, ozke za samo eno podjetje in jih nismo upoštevali, smo pa jih povabili na sprejetje programa¹⁰ in se jim je predmet „od ideje do izdelka“ zdel v redu. Tudi šola je omejena v svoji izvedbi, omejeni smo z urami, motivacijo dijakov.«

Med sistemske izzive smo uvrstili odgovore, ki opredeljujejo težave, do katerih pride pri prepisu dijaka z ene šole na drugo (priznavanja vsebin), izzivi, ki jih prinaša zapis katalogov znanja, ne nazadnje pa si ena šola celo želi več ur za odprti kurikulum.

6.7.2 Strategije načrtovanja odprtega kurikula

S sklopom vprašanj znotraj tega poglavja smo želeli preveriti, kako potekajo postopki načrtovanja vsebin odprtega kurikula in katerim ciljem sledijo na intervjuvanih šolah pri načrtovanju in tudi posodabljanju vsebin odprtega kurikula. Zanimalo nas je, ali so šole v tem procesu samostojne, samozadostne, ali pa pri tem sodelujejo s kakšno drugo šolo, kdo sodeluje pri načrtovanju vsebin, kakšne cilje želijo doseči pri uvajanju

⁹ Izbirnost je na tem mestu razumljena kot opredeljena v Priporočilih (2010, str. 22): Nekateri šole, večinoma tiste, ki imajo dovolj dijakov, ponujajo izbirnost med moduli odprtega kurikula in s tem razširjajo ponudbo znanja, spretnosti in kompetenc na strokovnem področju. Tako zagotavljajo tudi večjo individualizacijo.

¹⁰ Čeprav nismo vprašali za pojasnilo, je mogoče interpretirati, da predstavnik šole govori o izvedbenem kurikulumu.

sprememb in tudi kako pogosto jih posodablajo, če sploh, in kako poteka evalvacija odprtega kurikula.

Pristopi k načrtovanju odprtega kurikula od uvedbe naprej

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 8.

Razpredelnica 8: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Pristopi načrtovanja odprtega kurikula od uvedbe naprej«

Tema	Kategorija	Kode (opis)
Pristopi načrtovanja odprtega kurikula od uvedbe naprej	spremembe pristopov k načrtovanju in izvajanju odprtega kurikula	odprti kurikulum načrtujemo skladno s trenutnimi potrebami
	odzivanje na razmere	prenavljanje vsebin odprtega kurikula zaradi novosti na trgu dela z odprtim kurikulumom ne rešujemo kadrovske težave umikanje splošnoizobraževalnih predmetov iz odprtega kurikula
	spremembe	združevanje učnih sklopov posameznih strokovnih modulov

Sčasoma in postopoma so intervjuvane šole uvedle spremembe pristopov k načrtovanju in izvajanju odprtega kurikula. Večji poudarek dajejo novostim na področju posamezne stroke, novostim, ki se pojavljajo na trgu dela; predvsem pa ni mogoče zaznati, da bi z odprtim kurikulumom šole reševale ure in s tem kadrovske težave. Kaže se, da intervjuvane šole odprti kurikulum načrtujejo skladno s trenutnimi potrebami.

Primer odgovorov:

»... kasneje smo pričeli z mreženjem učnih sklopov, saj smo opazili, da se tudi znotraj različnih strokovnih modulov pojavljajo iste teme. Postopoma smo začeli umikati ure splošnoizobraževalnih predmetov iz odprtega kurikula in tudi kadrovske težave so se z upokojitvijo kadra rešile. V zadnjih dveh letih smo odprti kurikulum preoblikovali tako, da sledimo temu, kar si želimo.«

Razlogi za spremembo pristopa k načrtovanju in izvajanju odprtega kurikula

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 9.

Razpredelnica 9: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Razlogi za spremembe pristopa k načrtovanju odprtega kurikula«

Tema	Kategorija	Kode (opis)
Razlogi za spremembe pristopa k načrtovanju odprtega kurikula	zahteve delodajalcev	povratna informacija delodajalcev (temeljna strokovna znanja)
		reorganizacija delovanja šole (združitve)
	zahteve šole, učiteljev	pobude učiteljev
		prilagajanje prostorskim pogojem
		prilagajanje kadrovske razpoložljivosti
	dijaki	ozaveščanje o pomenu VŽU
		razvoj dijakovega odnosa do dela
		razvoj fleksibilnosti dijaka
		priprava dijakov na izzive v delovnem okolju
		prilagajanje značilnostim dijakov (zahtevnost vsebin)

Razloge za uvedbo sprememb v načrtovanju in izvajanju odprtega kurikula smo razdelili v tri kategorije. V prvo smo uvrstili odgovore, ki razloge za spremembe pripisujejo povratnim informacijam, ki jih šole prejmejo od delodajalcev (npr. da je šola tista, ki naj ponudi temeljna znanja).

Primer odgovorov:

»Če od delodajalcev prejmemo povratno informacijo, da imajo dijaki težave s komuniciranjem, razmislimo in vključimo te vsebine ali v projektno delo v stroki ali v ure slovenščine in se sprašujemo, ali bi bilo za razmisliti o dodatnem predmetu ali sklopu.«

V drugo kategorijo smo uvrstili razloge, ki večinoma izvirajo iz značilnosti šole in njenih pogojev delovanja (reorganizacija, prostorski pogoji in kadrovska razpoložljivost), ter pobude o spremembi vsebin odprtega kurikula, ki prihajajo od učiteljev.

Nazadnje so predstavniki šol navajali še razloge, ki pravzaprav temeljijo na razvoju dijakov: ozaveščanje o pomenu vseživljenjskega učenja, razvijanje dijakovega odnosa do dela, priprava dijakov na izzive v delovnem okolju itd.

Primer odgovorov:

»Spremembe uvajamo zaradi zahtev delodajalcev, ki želijo, da šola dijakom ponudi temeljna znanja in zavedanje o pomenu vseživljenjskega učenja. V odprtem kurikulumu tako razvijamo dijakov odnos do dela, fleksibilnost in jih s tem pripravimo na vseživljenjsko učenje in na izzive, ki jih čakajo v podjetjih.«

Cilji pri oblikovanju odprtega kurikula

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 10.

Razpredelnica 10: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Cilji pri oblikovanju odprtega kurikula«

Tema	Kategorija	Kode (opis)
Cilji pri oblikovanju odprtega kurikula	odzivanje na zahteve delodajalcev	odzivanje na potrebe lokalnega okolja, gospodarstva
		odzivanje na novosti v tehnologiji, postopkih dela
		povezovanje s strokovnjaki s strokovnega področja
	vsebinska dopolnitev	odzivanje na novosti v stroki
		dodajanje vsebin iz izbirnih modulov
		dodajanje inovativnih vsebin
		dodajanje zanimivih vsebin
		dodajanje vsebin, ki so izpadle pri prenovi programov
		dodajanje manjkajočih vsebin v kurikulumu
	odzivanje na potrebe dijakov	razvoj samokritičnosti, odgovornosti, samoiniciativnosti
		razvoj inovativnih pristopov k reševanju problemov
		spodbujanje timskega dela
		razvoj mehkih veščin
		priprava na zaključni izpit/poklicno maturo
		razvoj pismenosti

Cilje, ki jih šole uresničujejo pri načrtovanju odprtega kurikula, smo razdelili v tri kategorije:

- odzivanje na potrebe delodajalcev (odzivanje na novosti v tehnologiji in povezovanje s strokovnjaki);
- odzivanje na vsebinske spremembe (odzivanje na novosti v stroki, dodajanja manjkajočih vsebin v kurikulum, dodajanje inovativnih in zanimivih vsebin, dodajanje vsebin, ki so izpadle v prenovi programov ...);
- odzivanje na potrebe dijakov (razvoj samokritičnosti in pristopov k reševanju problemov, spodbujanje timskega dela, razvoj mehkih veščin, priprava na zaključni izpit/poklicno maturo in razvoj pismenosti).

Primer odgovorov:

»Odzivamo se na potrebe lokalnega okolja, odzivamo se na novosti v stroki, odzivamo se na novosti v tehnologiji, postopkih dela, dodajanje manjkajočih vsebin v kurikulumu, povezovanje s strokovnjaki iz strokovnega področja (strokovnjaki iz [...], zaposleni na [...], vabimo predavatelje).«

Strategije načrtovanja in posodabljanja vsebin odprtega kurikula

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 11.

Razpredelnica 11: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Strategije načrtovanja in posodabljanja vsebin odprtega kurikula«

Tema	Kategorija	Kode (opis)
Strategije načrtovanja in posodabljanja vsebin odprtega kurikula	nadzorni organ za odprti kurikulum na šoli	vodje programov
		ravnatelj s strokovnimi aktivimi
		strokovni aktiv
		programski učiteljski zbor
	časovni okvir posodabljanja vsebin odprtega kurikula	sprotno posodabljanje vsebin
		sodelovanje z drugimi šolami v Sloveniji, ki izvajajo isti program
	sodelovanje z drugimi institucijami	sodelovanje z višjimi in visokimi šolami
		sodelovanje s šolami in drugimi ustanovami v tujini

Načrtovanje vsebin odprtega kurikula po šolah poteka zelo različno. Najpogosteje so za načrtovanje odgovorni nadzorni organi (vodje programov, ravnatelji s strokovnimi aktivimi, tudi programski učiteljski zbori), ki preverjajo skladnost izvajanja odprtega kurikula z zastavljenimi cilji. Sicer pa ni zaznati obstoja zapisanih strategij načrtovanja vsebin odprtega kurikula. Omenja se primer, ko strokovni aktiv letno preveri katalog znanja za odprti kurikul, pri čemer sicer strokovni moduli ostajajo enaki, medtem ko so mogoče posamezne vsebinske posodobitve. Sama struktura odprtega kurikula pa za generacijo dijakov ostane nespremenjena.

Primer odgovorov:

»Strukture odprtega kurikula ne spreminjamo, predmeti znotraj odprtega kurikula ostajajo, vsebine pa posodabljam po potrebi, kaj dodamo, odvezamemo. Odprti kurikul pripravlja, načrtuje, posodablja strokovni aktiv.«

Šole vsebine posodablajo sproti, in to na podlagi različnih vhodnih parametrov (npr. na podlagi izvedenih evalvacij, ki jih opravijo med dijaki, delodajalci, starši, učitelji).

Primer odgovorov:

»Tako bomo letos ponovno vsebinsko pregledali module in vnesli spremembe na podlagi izvedenih evalvacij in povratnih informacij različnih deležnikov. Odprti kurikul pregleda strokovni aktiv in to zahteva sodelovanje, veliko pogovora in uskladitev različnih vidikov: delodajalcev, dijakov, učiteljev, ravnatelja.«

Sodelovanje z drugimi šolami oziroma izobraževalnimi institucijami je redko oziroma poteka v manjšem obsegu (npr. povezovanje šol znotraj šolskega centra).

Predstavniki šol sicer omenjajo sodelovanje z drugimi institucijami, tj. s šolami, ki izvajajo isti program, višjimi šolami ter celo s šolami in drugimi ustanovami v tujini.

Primer odgovorov:

»Odprti kurikul mora biti vsebinsko osnovan na potrebah, in ne na podlagi znanja, ki ga ima dotični učitelj. To se nam sedaj dogaja na [...] programih. Tam smo vpeljali modul, ki se mu reče sodobne tehnologije v [...], in ker [...]

šole nimamo moderne opreme na področju [...], sem predlagala, da izkoristimo infrastrukturo šolskega centra. To pomeni, da dijake, ki so v teh programih, peljemo v našo „[...]“, kjer so roboti. Tam se [...] tehniki lahko spoznajo in igrajo z roboti, potem pa želim, da se jih pelje na sodobne [...], kjer kar nekaj dela opravijo že roboti.«

Evalvacija

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 12.

Razpredelnica 12: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Evalvacija«

Tema	Kategorija	Kode (opis)
Evalvacija	vrste evalvacij	letne evalvacije
		nestrukturirana povratna informacija delodajalcev
		samoevalvacija (EPoS)
	evalvatorji	komisija za kakovost
		vodje programov
	merila evalvacij	preverjanje zadovoljstva
		zbiranje predlogov za uvedbo sprememb v vsebinah odprtega kurikula
	ciljne skupine	dijaki zadnjih letnikov
		svet staršev
		dijaška skupnost
		delodajalci

Preverjanje učinkovitosti in zadovoljstva z vsebino odprtega kurikula poteka na različne načine, od tega, da so te vsebine vključene v letne evalvacije, do pridobivanja nestrukturiranih povratnih informacij od delodajalcev in dijakov (neformalni razgovori) ter samoevalvacije (EPoS). Kaže se, da šole nimajo vnaprej oblikovanih kazalnikov učinkovitosti, temveč bolj ali manj sistematično pridobivajo povratne informacije od dijakov (predvsem dijakov zadnjih letnikov) in delodajalcev o njihovem zadovoljstvu z vsebinami odprtega kurikula z anketami. V evalvacijo sta redkeje vključena tudi svet staršev in dijaški svet. Nobena šola pa v evalvacijo ne vključuje zbornic.

Evalvacija je osnova za uvajanje sprememb v vsebine odprtega kurikula.

Primer odgovorov:

»Evalvacijo izvajamo pri delodajalcih nestrukturirano, na nivoju pogovora, pri delodajalcih, kjer dijaki opravljajo prakso.«

»Da, evalvacijo izvajamo med dijaki, ko smo v odprtem kurikulu uvedli finančno pismenost, smo pri dijakih preverili zadovoljstvo z vsebinami.«

»Pri dijakih zaključnih letnikov nas zanima zadovoljstvo z izobraževalnim programom, izobraževanjem, ali so bila njihova pričakovanja dosežena in uresničena. Anketiramo svet staršev, skupnost dijakov.«

6.7.3 Vsebine v odprtem kurikulu

V tretjem sklopu nas je zanimalo, ali šole vsebine odprtega kurikula načrtujejo na podlagi značilnosti lokalnega gospodarstva, lokalnih razvojnih prioritet in ali se na ta način lahko hitro odzivajo na njegove spremenjene potrebe. Hkrati smo iskali informacije o tem, ali se v sklopu odprtega kurikula vsebine prilagajajo potrebam in značilnostim dijakov, katere so bile korenitejše vsebinske spremembe odprtega kurikula, predvsem pa, kakšni so bili razlogi za spremembe oziroma na podlagi česa so jih šole uvajale in na podlagi katerih informacij. Glede uvajanja sprememb nas je zanimalo, ali ima šola kakšno strategijo in ali obstajajo programi, znotraj katerih odprti kurikul od uvedbe še ni bil spremenjen ter kakšni so razlogi za takšno stanje. Zanimalo nas je še, katerim ciljem šole sledijo v načrtovanju odprtega kurikula po posameznih programih (NPI, SPI, SSI in PTI), kakšno je razmerje med novimi in obstoječimi strokovnimi moduli, ali šole menijo, da je odprti kurikul namenjen le poklicno-strokovnim vsebinam, in ali vanj vključujejo splošnoizobraževalne vsebine, in če jih, zakaj, ali dijakom omogočajo dodatno usposabljanje v podjetjih in ali dodajajo ure strokovnim modulom, ki jih izvajajo v okviru rednega programa.

Časovni intervali uvajanja sprememb

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 13.

Razpredelnica 13: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temi časovnega intervala uvajanja sprememb

Tema	Kategorija	Kode (opis)
	leta 2008	2008

Leto prve izvedbe odprtega kurikula	pred letom 2008	2003/2004, 2005/2006
Čas od uvedbe odprtega kurikula do prve korenite spremembe (leta)	5 let	5 let
	9 let ali več	9 let
		11 let
		12 let
		14 let
		15 let

Glede na vrsto programov oziroma glede na čas prenove programov ugotavljamo, da so korenitejšie spremembe šole, vključene v intervjuje, uvedle po preteku 5 let, najpogosteje pa med 9 in 15 leti od uvedbe odprtega kurikula.

Vsebinske spremembe odprtega kurikula

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 14.

Razpredelnica 14: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za teme sklopa vsebinskih sprememb odprtega kurikula

Tema	Kategorija	Kode (opis)
Način oblikovanja vsebin odprtega kurikula	zavezanost iskanju novih vsebin	iskanje novih vsebin, iskanje manjkajočih strokovnih vsebin
		vklučevanje vsebin, ki so že v nacionalnem delu programa izbirne
	vklučevanje obstoječih vsebin	vklučevanje vsebin, ki se izvajajo v drugem programu
		vklučevanje vsebin, ki so izpadle pri prenovi programov
	spreminjanje odprtega kurikula pri posameznem programu	določeno leto le spremembe odprtega kurikula pri posameznem programu
		ko se pokaže potreba
manjše vsebinske spremembe se revidirajo na začetku šolskega leta		
Cilji pri oblikovanju vsebin odprtega kurikula	usmerjanje dijakov v podjetniško razmišljanje	strategija VŽU
		podjetništvo in mladi

Tema	Kategorija	Kode (opis)
Vsebinske spremembe odprtega kurikula	dodajanje vsebin	dodajanje strokovnih vsebin (kriptovalute, digitalni marketing, videovsebine, medijsko oblikovanje, poslovna korespondenca, drogerija, tekstilni izdelki, tehnično blago, inovativno podjetništvo, borilne veščine, anatomija, praktični postopki in ukrepi pri intervencijah)
		preoblikovanje nekovinskih materialov
		pridobivanje veščin komuniciranja v stroki
		strokovna terminologija v tujem jeziku
		vključevanje mehkih veščin
		razvoj proizvodnih procesov (od ideje do izdelka)
		reševanje realnih problemov iz industrije
	oblike sodelovanja	sodelovanje z lokalnim podjetjem
		sodelovanje z zunanjimi institucijami
		vabljeni predavatelji iz podjetij
	novi predmet	dodan predmet za pridobivanje poslovnega bontona
		dodan tuji jezik
		drugi tuji jezik
		finančno opismenjevanje
izbrana poglavja matematike		
matematika v ekonomiji		
poslovna korespondenca		
razvojni inženiring		
uvedba informatike		
		uvedba predmeta, pri katerem dijaki razvijejo poslovno idejo in jo predstavijo (pridobivanje veščin javnega nastopanja)

Predstavniki šol so omenili, da pri oblikovanju vsebin odprtega kurikula sledijo predvsem iskanju novih in manjkajočih vsebin, redkeje vključevanju vsebin, ki se izvajajo v drugem programu ali so v programu že izbirne ali pa so pri prenovi izpadle.

Tam, kjer se vsebine spreminjajo, se to izvede posamezno po programih, ko se pokaže potreba po tem, ne pa v vseh programih naenkrat.

Pri načrtovanju se opirajo na strategijo VŽU.

Vsebinske spremembe v odprtem kurikulu šol, ki so bile vključene v intervjuje, združujemo v tri kategorije:

1. dodajanje vsebin (dodajanje strokovnih vsebin, vključevanje mehkih veščin, strokovna terminologija v tujem jeziku, razvoj proizvodnih procesov, reševanje realnih problemov iz industrije, borilne veščine, anatomija, praktični postopki in ukrepi pri intervencijah).

Primer odgovorov:

»Zaznali smo, da ko pridejo dijaki iz osnovne šole na neko strokovno šolo, so znanja iz splošnih predmetov jasna, dijaki pa se morajo naenkrat seznaniti z nekim strokovnim področjem. Zato jim v odprtem kurikulu v prvem letniku ponudimo „inovativno podjetništvo“. Izhajali smo tudi iz strategije vseživljenjskega učenja. Dijake v prvem letniku začnemo prav prek odprtega kurikula usmerjati v podjetniško razmišljanje.«

2. razvijanje različnih oblik sodelovanja (z lokalnimi podjetji, zunanjimi institucijami, vabljeni predavatelji iz podjetij)

Primer odgovorov:

»V četrtem letniku v odprti kurikulum vključimo „projektno delo [...]“, kjer so vse vsebine povezane s konkretnim lokalnim podjetjem in vse delo poteka v sodelovanju s podjetjem in strokovnim področjem podjetja. V tem kontekstu pripravijo poročila, projektne naloge, ki so kot zaključni izpit.«

»V četrtem letniku pa imamo zadevo, ki ji rečemo projektno delo [...]. To je pa vse vezano na podjetja. To pomeni, da dijaki hodijo na podjetja, da imajo predstavitve podjetij skozi njihovo strokovno področje, da tako spoznavajo podjetja v lokalnem okolju. Na ta način tudi malo tipajo o zaposlitvenih možnostih, da spoznajo, kaj bi lahko delali, potem pa o teh podjetjih pripravljajo poročila, istočasno pa v tem kontekstu pripravljajo tudi projektne naloge, ki so kot zaključni izpit.«

3. uvedba novih predmetov (poslovni bonton, drugi tuji jezik, finančno opismenjevanje, izbrana poglavja iz matematike, poslovna korespondenca ...)

Primer odgovorov:

»Na podlagi opazovanj dijakov smo ugotovili, da imajo težave s predstavitvami in nastopi, zato smo v prvem letniku dodali 32 ur inovativnemu podjetništvu, v okviru katerega dijaki iz hobija razvijejo poslovno idejo. V modulu poslovno komuniciranje to idejo predstavijo v slovenskem in angleškem jeziku. S tem se naučijo javnega nastopanja, kjer predstavijo tako sebe kot poslovno idejo.«

Razlogi za korenitejše spremembe

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 15.

Razpredelnica 15: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temi sklopa korenitejših sprememb odprtega kurikula

Tema	Kategorija	Kode (opis)
Razlogi za korenitejše spremembe	šola	kadrovske spremembe
		organizacijske spremembe
	sistem	spremembe zakonodaje na strokovnem področju
		spremembe v stroki
		podvajanje obstoječih vsebin v strokovnih modulih
	delodajalci	povratne informacije delodajalcev
		spremembe na trgu dela
		rezultati evalvacij
	dijaki	rezultati evalvacij
	Razlogi za ohranjanje nespremenjenih vsebin odprtega kurikula	sistemski razlogi
vklučevanje vsebin v obstoječe strokovne module		
delodajalci		zadovoljstvo delodajalcev

Tiste šole, ki so uvajale korenitejše spremembe, so jih uvedle zaradi:

- kadrovskih in organizacijskih pogojev (upokojitve),
- sistemskih zahtev (spremembe zakonodaje, spremembe v stroki, podvajanje strokovnih vsebin),
- povratnih informacij, ki so jih prejele od delodajalcev in dijakov.

Šole, ki so sodelovale v intervjujih, sprememb ne uvajajo v tistih programih, kjer nacionalni program pokriva vse vsebine, in ko lahko spremembe vnašajo v obstoječe strokovne module. Med razlogi za ohranjanje vsebin se kot razlog za takšno stanje omenja zadovoljstvo delodajalcev.

Vplivni deležniki na spremembe vsebin odprtega kurikula

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 16.

Razpredelnica 16: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temi sklopa vplivnih deležnikov na spremembe vsebin odprtega kurikula

Tema	Kategorija	Kode (opis)
Vplivni deležniki na spremembe vsebine odprtega kurikula	dijaki	dijaki nekdanji dijaki
	zaposleni na šoli	organizatorji PUD učitelji
	delodajalci	predstavniki podjetij
Načini pridobivanja povratnih informacij od deležnikov	formalno	prek organizatorjev PUD
		anketa
		analiza potreb trga dela
		Erasmus+
		zbiranje občasnih pobud
		obisk podjetij
	neformalno	neformalna srečanja ob dogodkih na šoli
		neformalna srečanja ob lokalnih dogodkih
		neformalni pogovor
		udeležba na lokalnih dogodkih
		udeležba na seminarjih (širjenje socialne mreže)

Med deležniki, ki vplivajo na spremembe vsebin odprtega kurikula, so dijaki (tudi nekdanji), zaposleni na šoli (organizatorji PUD) in delodajalci (predstavniki podjetij). Šole se pridobivanja povratnih informacij lotevajo bodisi formalno (organizatorji PUD,

zbiranje informacij z anketami, obiski podjetij) bodisi neformalno (neformalna srečanja ob dogodkih na šoli in lokalnih dogodkih, udeležba na seminarjih).

Primer odgovorov:

»To je ta krog kakovosti, ki gre v to našo spiralo, da vedno znova sprašujemo sebe, sprašujemo različne deležnike in na osnovi tega delamo izboljšave.«

Vključevanje dijakov v načrtovanje in uvajanje vsebinskih sprememb odprtega kurikula

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 17.

Razpredelnica 17: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Vključenost dijakov v pripravo vsebin odprtega kurikula«

Tema	Kategorija	Kode (opis)
Vključenost dijakov v pripravo vsebin odprtega kurikula	možnost dijakov predlagati vsebine odprtega kurikula	dijaki imajo možnost predlaganja vsebin odprtega kurikula
		evalvacija
	način predlaganja vsebin odprtega kurikula dijakov	neformalno, sproti v razredu
		dijaška skupnost
		anketa
	izbirnost odprtega kurikula	ni možnosti izbire med več moduli odprtega kurikula
		kadrovske ovire
	ovire pri uvedbi možnosti izbire med več moduli odprtega kurikula	organizacijske ovire
	pomanjkljivo znanje učiteljev	
	obremenitev dijakov	

Dijaki večinoma sodelujejo pri oblikovanju vsebin odprtega kurikula, in sicer tako, da imajo možnost predlagati vsebine oziroma se do teh opredeliti. Povratne informacije šole pridobivajo bodisi neformalno – v obliki sprotne povratne informacije v razredu – bodisi z evalvacijskimi anketami oziroma v enem primeru prek dijaške skupnosti. Dijaki nimajo možnosti izbire med več moduli v odprtem kurikulu. Intervjuvane šole so pojasnile, da izbirnost odprtega kurikula onemogočajo predvsem organizacijski in kadrovske pogoji.

Struktura vsebin v modulih odprtega kurikula

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 18.

Razpredelnica 18: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Struktura vsebin odprtega kurikula«

Tema	Kategorija	Kode (opis)	
Struktura vsebin odprtega kurikula	razlog za razlike v vsebinah odprtega kurikula med programi	potreba po pridobivanju praktičnih veščin	
		vsi moduli so novi	
	razmerje med novimi moduli in moduli, predpisanimi v nacionalnem programu		90 % novih, 10 % predpisanih
			70 % novih, 30 % predpisanih
			50 % novi, 50 % predpisanih
	vključitev poklicnih in strokovnih vsebin v odprti kurikulum		odprti kurikulum naj s svojimi vsebinami podpira strokovne module
			odvisno od povratnih informacij
			učitelji strokovnih modulov zagovarjajo samo strokovne vsebine v odprtem kurikulumu
			v odprtem kurikulumu bi morali imeti samo strokovne vsebine
	razlogi za vključevanje splošnoizobraževalnih vsebin v odprti kurikulum		zahteve poklica po znanju tujega jezika
			priprava na poklicno maturo
			interes dijakov
		manjšanje vrzeli v znanju dijakov	
manjkajoče vsebine v nacionalnem oziroma obveznem delu programa		računovodske	
		drugi tuji jezik	
		digitalni marketing	
		mehanika	
		robotika	
	programiranje		

Med razlogi za razlike v vsebinah odprtega kurikula med posameznimi programi predstavniki šol navajajo potrebe po pridobivanju praktičnih veščin znotraj posameznih programov (npr. v nižjem poklicnem izobraževanju).

V odprtem kurikulu šole navajajo različna razmerja med novimi vsebinami in vsebinami, ki jih izbirajo in so predpisane z nacionalnim programom. Večina intervjuvanih šol meni, da je odprti kurikulum namenjen predvsem poklicno-strokovnim vsebinam.

Med razlogi za vključevanje splošnoizobraževalnih vsebin v odprti kurikulum se pojavlja odgovor, da se v določenih poklicih pojavlja potreba po dodatnem znanju tujega jezika, priprave na poklicno maturo in tudi manjšanje vrzeli v znanju dijakov.

Med manjkajočimi vsebinami se pojavljajo odgovori: računovodstvo, digitalni marketing, mehanika, robotika, programiranje, drugi tuj jezik.

6.7.4 Vloga delodajalcev

V tem sklopu nas je zanimalo, ali so šole tekom let vzpostavile učinkovite mehanizme sodelovanja z delodajalci oziroma socialnimi partnerji, kako od njih pridobivajo povratne informacije, ali se glede na pretekla leta z vsebinami v odprtem kurikulumu hitreje odzivajo na potrebe podjetij, kaj bi šole potrebovale (če sploh) za hitrejše odzivanje na potrebe lokalnega gospodarstva oziroma podjetij in ali bi šole zato potrebovale na lokalni oziroma državni ravni vzpostavljene ustrezne strukture socialnih partnerjev.

Načini sodelovanja z delodajalci

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 19.

Razpredelnica 19: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Načini sodelovanja z delodajalci«

Tema	Kategorija	Kode (opis)
Načini sodelovanja z delodajalci	organizira/ spodbuja šola	prek organizatorjev PUD
		s povabilom na šolo
		sodelovanje svetovalne službe z delodajalci
		vabljeni predavanja
		strokovni obiski podjetij
		okrogla miza s ključnimi delodajalci
	organizira/ spodbuja delodajalec	štipendiranje dijakov
		mentorji v podjetjih

organizirata šola in delodajalci	promocija poklicev
	organizacija skupnih dogodkov
	skupne medijske objave
	karierni zmenki
	izvajanje skupnih projektov (šola + podjetje)
	karierna tržnica
organizira tretja oseba	predstavitve podjetij na šoli
	na lokalnih dogodkih
	srečanja z delodajalci na dogodkih višje strokovne šole (ŠC)

Intervjuvane šole sodelovanju z delodajalci namenjajo veliko pozornosti. Načinov sodelovanja z delodajalci je več. Šole z delodajalci sodelujejo prek organizatorjev PUD, delodajalce vabijo na šolo kot strokovnjake, ki na šoli izvedejo strokovna predavanja, ali jih vabijo na okrogle mize. Delodajalci pa dijakom ponujajo štipendije in s šolami sodelujejo kot mentorji v podjetjih. Sicer pa se pojavlja kar nekaj oblik sodelovanja, pri katerih šole in delodajalci dogodke, srečanja organizirajo skupaj, na primer promocija poklicev, skupne objave, organizacija karierne tržnice, ne nazadnje pa se podjetja predstavljajo na šolah. Za šole so pomembna tudi srečanja z delodajalci na lokalnih in drugih dogodkih.

Primer odgovorov:

»Delodajalce povabimo na šolo: okrogla miza s ključnimi delodajalci, ki imajo največ naših dijakov na PUD in ki so pripravljeni sodelovati pri spremembah. Pri delodajalcih preverimo, kaj je v odprtem kurikulu v redu, kaj ni, kaj pogrešajo, in mi potem to vključimo v naš petletni razvojni načrt. Delodajalci si želijo, da dijaki dobijo temeljna znanja, odnos do dela, samoiniciativnost, komunikacija. Uvedli smo projektne dneve, [...], kjer dijaki v drugem letniku obišejo podjetja, se jim predstavijo ... vse to v okviru odprtega kurikula [...].«

Predlogi šol za boljše odzivanje na potrebe podjetij

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 20.

Razpredelnica 20: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Predlogi šol za boljše odzivanje na potrebe podjetij«

Tema	Kategorija	Kode (opis)
Predlogi šol za boljše odzivanje na potrebe podjetij	delodajalci	baza potreb delodajalcev
		redni stiki z delodajalci/socialnimi partnerji (jasna struktura komuniciranja)
		raziskave trga dela
		več strokovnih predavanj
	operativna podpora	dostop do katalogov znanja odprtega kurikula sorodnih strokovnih področij
		posodobitev izobraževalnih programov
	kadrovski pogoji	razvoj novih izobraževalnih programov
		kvaliteten kader
	oblikovanje strukture socialnih partnerjev na lokalni ravni	čim manj formalizirana
		za povratne informacije
	zahteva po zakonski regulaciji odgovornosti socialnih partnerjev	usmerjeno v ožje strokovno področje
		ni potrebna
oblikovanje delodajalskega sosveta na državni ravni	je potrebno	
	bolje kot zakonska regulativa	

Intervjuvane šole navajajo, da si želijo več sodelovanja s podjetji in da bi jim bilo v veliko oporo, če bi imele na razpolago bazo potreb delodajalcev, če bi imele jasno strukturo komuniciranja z delodajalci, socialnimi partnerji. V oporo bi jim bile raziskave trga dela in dodatna strokovna predavanja.

Primer odgovorov:

»Dobro bi bilo imeti na razpolago bazo podatkov od delodajalcev, o potrebah, ki jih imajo, da bi se šole lažje in hitreje odzivale na potrebe, zlasti iz baze delodajalcev v Sloveniji (odprtega kurikula ne spreminjaš zaradi dveh delodajalcev).«

»Potrebovali bi bolj jasno strukturo komuniciranja z deležniki oziroma socialnimi partnerji, da se na šoli ne bi samo omejevali na povratne informacije od delodajalcev, kjer dijaki opravljajo delovno prakso.«

Predstavniki šol omenjajo še operativno podporo, predvsem bi jim koristili dostop do katalogov znanja odprtega kurikula sorodnih področij in posodobitve izobraževalnih programov. Med predlogi se pojavlja še zahteva v smislu kvalitetnega kadra.

Intervjuvane šole si želijo sodelovati s socialnimi partnerji pod pogojem, da bi se izkazal vzajemen interes za sodelovanje, in ne zgolj zaradi formalno zastavljenih struktur. Od takšnega sodelovanja bi pričakovale predvsem povratne informacije in koristne predloge. Ne kaže se zahteva po tem, da bi takšno sodelovanje oziroma strukturo šole želele zakonsko regulirati. Sicer pa se podpira ideja, da bi se oblikoval sosvet na državni ravni, na primer kot (pod)komisija strokovnega sveta ali kot skupna služba GZS in OZS, ki bi na neki način nadomeščal vlogo delodajalcev tam, kjer ti niso aktivni.

6.7.5 Učne metode

V tem sklopu vprašanj smo iskali povratne informacije o tem, ali učitelji v okviru izvajanja vsebin v odprtem kurikulu uporabljajo bolj aktivne metode dela z dijaki, in če jih, katere so, zakaj se za tak način dela odločajo in ali jim tak način dela prinaša tudi kakšne izzive.

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 21.

Razpredelnica 21: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Načini dela z dijaki«

Tema	Kategorija	Kode (opis)
Načini dela z dijaki	učne oblike	delo v skupinah
		projektne naloge
	učne metode	sodelovanje s podjetji
		vaje
		realne naloge iz delovnega okolja
		medpredmetne povezave
		praktični pouk
	učna sredstva	uporaba tehnologije

Na podlagi prejetih odgovorov smo ugotovili, da se šole pri izvajanju odprtega kurikula pogosteje odločajo za nove, aktivnejše metode dela z dijaki:

- izogibajo se frontalnemu pouku in uporabljajo delo v skupinah, timih,
- prevladuje praktični pouk, uporabljajo projektne naloge in pri tem sodelujejo s podjetji,
- več je vaj, ki prav tako potekajo v manjših skupinah, naloge pa temeljijo na

konkretnih izzivih iz delovnih procesov,

- pogostejše je medpredmetno sodelovanje in
- med učnimi sredstvi se pojavlja uporaba tehnologije.

Primer odgovorov:

»V okviru [...] dijaki rešujejo realne probleme iz delovnega okolja, industrije, delajo v skupinah po tri in projekt rešujejo sami od koncepta, razvoja, predstavitve in vse povežejo s podjetništvom v eno celoto. Problemski pouk. Praktični pouk, vaje v manjših skupinah, četudi gre za modul iz nacionalnega programa, ga nadgradimo. Timsko delo, vidimo njihove močne in šibke plati, damo jim tisto, v čemer so dobri, to potem delajo, razvijajo, s tem jim tudi dvigamo motivacijo. Ključna je tudi tehnologija.«

»Pri predmetu od ideje do izdelka (lahko je tudi storitev) morajo dijaki preiti skozi vse postopke: planiranja, pripraviti morajo finančni plan, terminski plan, razvoj ideje, izdelek/idejo morajo predstaviti in narediti evalvacijo, kaj so se naučili, kje so bile težave in kaj bi lahko izboljšali. Predmet združuje sklope elektrotehnike, strojništva in računalništva. Predmet učimo štirje učitelji, dva strojnika in dva elektrotehnika oziroma programerja, delo med dijaki poteka ekipno, v eni skupini delujejo štirje.«

6.7.6 Sistemska podpora ureditvi odprtega kurikula

V zadnjem sklopu smo na šolah preverjali, kakšno je njihovo mnenje o ustreznosti zakonske regulacije odprtega kurikula, tudi v smislu pristojnosti/odgovornosti socialnih partnerjev, in ali zagovarjajo ustanovitev strokovne službe, ki bi zagotavljala skupen okvir razvoja odprtega kurikula, ter ali se strinjajo, da bi skupaj z digitalizacijo izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja nastala tudi baza katalogov znanja za odprti kurikulum, ki bi jih pripravile posamezne šole.

Kategorizirani odgovori so predstavljeni v razpredelnici 22.

Razpredelnica 22: Izluščene kategorije s pripadajočimi kodami za temo »Zakonska in sistemska opredelitev odprtega kurikula s predlogi za izboljšave«

Tema	Kategorija	Kode (opis)
	predlogi za izboljšave	novi katalogi znanja v odprtem kurikulumu

		spodbujanje sodelovanja šol
		razvoj krovne organizacije za razvoj modulov odprtega kurikula
		sistemska podpora za zagotovitev izbirnosti v odprtem kurikulu
		razvoj strokovnih odborov, ki bi šolam svetovali glede vsebin odprtega kurikula
Zakonska in sistemska opredelitev odprtega kurikula s predlogi za izboljšave	ustreznost zakonsko opredeljene odgovornosti socialnih partnerjev	ni zadostna, potrebno bi bilo koordinirati socialne partnerje
		naj bo čim manj opredeljena
	predlogi za transparentnost modulov odprtega kurikula	zbiranje katalogov znanja v skupni bazi
		vsi katalogi znanja bi morali biti javno objavljeni
	ustanovitev službe, ki bi zagotavljala skupen okvir razvoja odprtega kurikula	je smiselna
		ne, razvoj odprtega kurikula naj ostane v domeni šole
		fleksibilnost
		povezovanje z gospodarstvom
		članstvo strokovnjakov
	kaj se pričakuje od službe, ki bi zagotavljala skupen razvoj odprtega kurikula	odprtje skupnega portala za izmenjavo izkušenj, informacij, sporočanje potreb delodajalcev
		organizacija tematskih konferenc
		spodbujanje sodelovanja med šolami
		podpora pri načrtovanju odprtega kurikula
	podpora pri pripravi dokumentacije	
baza katalogov znanja za odprti kurikul	izražena želja po bazi katalogov znanja za odprti kurikul	

Predstavniki šol zakonsko opredelitev odprtega kurikula ocenjujejo kot ustrezno, velja pa omeniti, da se pojavlja mnenje, da bi katalogi znanja odprtega kurikula morali vsebovati predvsem nove vsebine, ne pa vsebine, ki jih že vsebuje oziroma ponuja nacionalni izobraževalni program. Sicer pa si predstavniki šol želijo več spodbude pri vzpostavljanju mehanizmov sodelovanja šol, ustanovitev organizacije, ki bi skrbela za razvoj modulov odprtega kurikula, sistemska podpora, ki bi zagotavljala izbirnost v odprtem kurikulu, in celo razvoj strokovnih odborov, ki bi šolam svetovali glede vsebin odprtega kurikula.

Na vprašanje ali bi si šole želele, da se odgovornosti socialnih partnerjev ustrezno zakonsko opredelijo, so predstavniki šol menili, da slednja ni zadostna.

Med predlogi za povečanje transparentnosti odprtega kurikula sta predvsem dva, eden je zbiranje katalogov znanja odprtega kurikula v skupni bazi, drugi pa je njihova javna objava.

Poleg tega so predstavniki šol pozdravili smiselnost ustanovitve službe, ki bi zagotavljala skupen okvir razvoja odprtega kurikula. Pojavlja pa se tudi nasprotno mnenje, ki temelji predvsem na predpostavki, da je odprti kurikulum izključno v domeni šole in njenega lokalnega okolja.

Večina šol podpira idejo o ustanovitvi službe, ki bi zagotavljala skupen razvoj odprtega kurikula. Tiste šole, ki zagovarjajo ustanovitev tovrstne službe, bi od nje pričakovale predvsem hitro odzivnost, fleksibilnost, močno povezavo z gospodarstvom in učinkovitost. Prav tako bi se od te službe pričakovalo, da bi vzpostavila in vzdrževala skupen portal, kjer bi šole lahko objavljale svoje izkušnje, dobre prakse, izmenjavale informacijo o potrebah delodajalcev. Obenem bi si želeli, da bi služba organizirala tematske konference in spodbujala sodelovanje med šolami ter nudila podporo pri pripravi dokumentacije za odprti kurikulum (priprava katalogov znanja).

Kot zanimivost omenjamo še, da šole podpirajo idejo o tem, da bi skupaj z digitalizacijo kurikulumov poklicnega in strokovnega izobraževanja nastala tudi baza katalogov znanja za odprti kurikulum, ki bi jih pripravile posamezne šole.

6.8 Zaključek

Če sta osnovno načelo in cilj priprave odprtega kurikula hitra prilagodljivost na potrebe delodajalcev, se zastavlja vprašanje, ali odprti kurikulum to funkcijo tudi zares opravlja. Ali je šolam z leti uspelo načrtovati in izvajati module odprtega kurikula na način, ki omogoča hitro prilagajanje šolskega kurikula spreminjajočim se lokalnim potrebam na trgu dela? Ob tem spomnimo na izsledke dosedanjih raziskav, ki kažejo na šibko sodelovanje socialnih partnerjev in delodajalcev pri oblikovanju vsebin odprtega kurikula, s čimer se kaže njihova nizka raven zavedanja o pomembnosti in odgovornosti za izobraževanje lastnega kadra. To je zgolj eden od zaznanih, vendar ključnih izzivov, na katerega so opozarjale že do zdaj izvedene evalvacije odprtega kurikula.

V zaključku so rezultati, pridobljeni z intervjuji, povzeti in oblikovani v šest vsebinskih področij:

- opredelitev in značilnosti odprtega kurikula,

- strategija načrtovanja odprtega kurikula,
- vsebina in cilji, vključeni v module odprtega kurikula,
- vloga delodajalcev pri načrtovanju odprtega kurikula,
- uporaba učnih metod in
- sistemska podpora pri načrtovanju in izvajanju odprtega kurikula.

Iz odgovorov, pridobljenih znotraj prvega sklopa, opredelitev in značilnosti odprtega kurikula, se lahko povzame, da šole, vključene v intervjuje, pozdravljajo koncept odprtega kurikula, predvsem pa ga opredeljujejo kot fleksibilno programsko enoto, znotraj katere lahko hitro prilagajajo vsebine, jih povezujejo, dodajajo nova strokovna znanja glede na trende v stroki ali nadgrajujejo obstoječa znanja dijakov, pri čemer poudarek dajejo praktičnem znanju. Omenja se tudi, da se na ta način šole preprosteje in hitreje prilagajajo zahtevam po znanjih in kompetencah, ki jih zahteva trg dela. Odprti kurikulum se omenja tudi kot prostor, kjer dijaki pridobivajo mehke in digitalne veščine, krepijo temeljna strokovna znanja in razvijajo svoja močna področja.

V okviru vprašanj, kako so šole načrtovale odprti kurikulum v času njegove konceptualne uvedbe in kako ga načrtujejo danes, so odgovori pokazali, da so se na začetku z odprtim kurikulumom pogosto reševale kadrovske težave oziroma ohranjale zaposlitve, in sicer tako, da so se dodajale ure splošnoizobraževalnim predmetom in strokovnim modulom ter vključevale vsebine iz nacionalnega programa. Izvedeni intervjuji (2023) pa kažejo prizadevanja šol, da v odprtem kurikulumu ponudijo nove strokovne vsebine, spodbujajo medpredmetno povezovanje, uvajajo nove oblike dela z dijaki, kot so projektno delo, spodbujajo različne oblike sodelovanja z delodajalci, spodbujajo timsko delo med dijaki itd. Tudi v tem kontekstu se da opreti na nekaj rezultatov dosedanjih evalvacij, ki kažejo na postopne spremembe v vključevanju vsebin v odprti kurikulum in jih intervjuji podpirajo. Tako je evalvacija iz leta 2008 pokazala, da so šole z vsebinami v samih začetkih predvsem uresničevale cilje nacionalnih katalogov znanja, naslednje leto pa so podatki že kazali, da evalvirane šole v odprti kurikulum že bolj vključujejo vsebine, ki se nanašajo na praktično usposobljenost in strokovno izobraženost dijakov ter v manjši meri nadgrajujejo obstoječe kataloge znanja. Pri vključevanju delodajalcev v načrtovanje vsebin odprtega kurikula je na podlagi izvedenih intervjujev mogoče zaznati spremembe na področju povratnih informacij, ki prihajajo od delodajalcev, in to predvsem tistih, pri katerih dijaki opravljajo PUD. Pomembna informacija je ta, da se šole v smislu uvajanja vsebinskih sprememb

v odprtem kurikulu na povratne informacije tudi odzivajo. Še vedno pa pri vključevanju delodajalcev v načrtovanje in izvedbo odprtega kurikula intervjuji niso pokazali pomembnejšega napredka in potrjujejo rezultate dosedanjih evalvacij.

Izzive pri načrtovanju odprtega kurikula je bilo mogoče kategorizirati v tri skupine, in sicer to ti kadrovski in materialni, organizacijski in sistemski. Med kadrovskimi in materialnimi šole posebej navajajo pomanjkanje najnovejše opreme ter pomanjkanje najnovejših strokovnih znanj, ki jih imajo učitelje (sledenje trendom v stroki in na trgu dela). To govori v prid zahtevi po tesnejšemu sodelovanju šol z delodajalci in izvajanju dela odprtega kurikula na delovnem mestu, ki pa ga na obiskanih šolah skoraj nismo zasledili. Med organizacijskimi izzivi šole poudarjajo toge urnike, izzive, ki jih prinaša zagotavljanje izbirnosti v odprtem kurikulu ter dejstvo, da priprava novih vsebin zahteva veliko raziskovalnega dela in časa.

Glede na to, da je bil namen uvedbe odprtega kurikula zagotoviti prožen, dinamičen in odziven sistem poklicnega in strokovnega izobraževanja, je o njegovi vlogi dobro razmišljati širše oziroma upošteva vse programske enote v nacionalnem kurikulu (zlasti izbirnosti ter interesnimi dejavnostmi). Izbirnosti v odprtem kurikulu ne ponuja nobena intervjuvana šola. Takšno stanje pripisujejo razmeram na šoli (organizacijski in kadrovski pogoji). Med sistemskimi izzivi so omenjeni tisti, ki so povezani s pripravo katalogov znanja odprtega kurikula. Gre za zahtevno strokovno delo, ki ga država ni finančno ovrednotila. Strokovna in metodološka podpora ter finančno ovrednotenje priprave katalogov znanja za odprti kurikul bi lahko prispevala k njihovi kakovosti in morda spodbudila več izbirnosti, ki je šole zdaj ne ponujajo. Omenjajo se še težave, do katerih prihaja pri prepisih dijakov iz ene na drugo šolo in s tem povezanim priznavanjem vsebin odprtega kurikula.

Intervjuvane šole sicer nimajo zapisanih strategij razvoja odprtega kurikula, vendar je bilo kljub temu večkrat poudarjeno, da so sčasoma uvedle spremembe v vsebinah odprtega kurikula in da dajejo prednost novostim posamezne stroke, večjemu medpredmetnemu povezovanju in novim pedagoškim pristopom. Nove vsebine na večini šol predlagajo bodisi strokovni aktivni skupaj z vodstvom šol bodisi jih na podlagi identificiranih potreb predlagajo delodajalci, skupaj z učitelji stroke. Pri načrtovanju in izvajanju vsebin odprtega kurikula je mogoče pri šolah opaziti skupne poudarke. Poleg strokovnih vsebin je odprti kurikul tudi prostor, kjer dijaki razvijajo mehke veščine in zavedanje o pomenu vseživljenjskega učenja. S projektnim in timskim delom se dijaki pripravljajo na izzive, ki jih čakajo v delovnem okolju. Šole tudi

na različne načine preverjajo zadovoljstvo z vsebinami odprtega kurikula, od tega, da je to preverjanje vključeno v letne evalvacije, do pridobivanja povratnih informacij na nestrukturiran in neformalen način (neformalni razgovori z delodajalci, sprotno preverjanje pri dijakih).

V kontekstu razvoja vsebin odprtega kurikula so predstavniki šol večkrat omenili, da pri tem sledijo potrebam po novih znanjih in kompetencah, ki jih zaznavajo z delodajalci v lokalnem okolju; s podjetji in predavatelji tudi uvajajo nove predmete oziroma strokovne module. Med razlogi za spremembo vsebin so se pojavljale predvsem povratne informacije, ki jih šole prejmejo od delodajalcev, kadrovske in organizacijske pogoje šol, spremembe v zakonodaji na področju posamezne stroke in spremembe, trendi, ki se pojavljajo na posameznih strokovnih področjih.

Iz intervjujev je mogoče razbrati, da šole sodelovanju z delodajalci namenjajo veliko pozornosti in da je oblik sodelovanja več vrst, ki pa jih pretežno organizirajo šole (organizatorji PUD), pogosto tudi v sodelovanju z delodajalci. Med skupnimi oblikami sodelovanja se omenjajo dogodki, kot so promocija poklicev, skupne medijske objave, karierna tržnica, predstavitve podjetij na šoli in drugo. Predstavniki šol so navedli nekaj predlogov, ki bi spodbujali in krepili tovrstno sodelovanje z delodajalci. Omenja se potreba po vzpostavitvi baze potreb delodajalcev, šole si želijo jasno strukturo komuniciranja z delodajalci, več strokovnih predavanj in na sistemsko-operativni ravni dostop do katalogov znanja odprtega kurikula sorodnih strokovnih področij.

Kar nekaj zanimivih odgovorov se pojavlja v sklopu vprašanja, ali učitelji pri izvajanju vsebin v odprtem kurikulumu uvajajo aktivne metode dela z dijaki. Predstavniki šol so omenili, da si prizadevajo za manj frontalnega pouka in da v izvajanju modulov odprtega kurikula prevladuje praktični pouk, ki temelji na projektnem delu in sodelovanju s podjetji. Kot zanimivost se kaže še odgovor, da je v tem delu kurikula pogostejše medpredmetno povezovanje.

Predstavniki šol zakonsko opredelitev odprtega kurikula označujejo kot ustrezno. Med predlogi za izboljšave sistemske podpore, ki ureja odprti kurikulum, so predstavniki šol omenili, da si želijo več spodbud pri vzpostavitvi mehanizmov medsebojnega sodelovanja šol, ustanovitev krovne organizacije, ki bi bila odgovorna za pregled nad vsebinami odprtega kurikula, podpirajo vzpostavitev strokovnih odborov, ki bi šolam nudili podporo pri pripravi dokumentacije za odprti kurikulum (priprava katalogov znanja). Zanimivo je razmišljanje sogovornikov o zbiranju katalogov znanja v skupni podatkovni

zbirki in njihovi javni objavi, zlasti ker rezultati evalvacije iz leta 2014 kažejo, da šole ne objavljajo informacij o odprtem kurikulu sistematično.

V sklepnem delu navajamo nekaj odprtih razmislekov o vlogi odprtega kurikula in izzivih, ki jih prinaša njegovo načrtovanje in izvajanje v izobraževalnih programih poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja.

7 Sklepne ugotovitve in širši razmisleki o vlogi in ureditvi odprtega kurikula

V pričujoči analizi odprtega kurikula so predstavljene glavne ugotovitve, ki so bile izpeljane z namenom pregleda stanja na področju odprtega kurikula v poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju. Pri tem smo uporabili različne metodološke pristope, kot so analiza dokumentov, analiza sekundarnih podatkov in intervjuvanje.

Odprti kurikulum, katerega vloga je krepiti fleksibilnost in odzivnost izobraževalnih programov v poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju, je sistemsko opredeljen v Zakonu o poklicnem in strokovnem izobraževanju, ki v 13. členu določa, da se izobraževalni programi poklicnega in strokovnega izobraževanja, v skladu z izhodišči za pripravo izobraževalnih programov, oblikujejo tako, da del izobraževalnega programa določijo šole skupaj s socialnimi partnerji. Dopolnjena izhodišča (2019) opredeljujejo, da je na nacionalni ravni določenega v povprečju 80 % izobraževalnega programa, preostali delež pa določijo šole v sodelovanju s podjetji oziroma socialnimi partnerji na ravni regij ali v panogi. Tako lahko socialni partnerji vplivajo na hitrejšo prilagajanje izobraževalnih programov zahtevam razvoja okolja, tehnologij in izdelkov (Dopolnjena izhodišča 2019, str. 4).

Opravljen analiza odprtega kurikula je namenjena nadaljnji strokovni razpravi o vlogi, obsegu in vsebini odprtega kurikula ter pogojih za njegovo učinkovito uvedbo.

Delež odprtega kurikula se z leti zmanjšuje

Analiza razmerja med nacionalno določenim in odprtim kurikulumom je pokazala, da se je delež odprtega kurikula z leti zmanjšal. Odprti kurikulum je v izhodiščih 2001

opredeljen tako v konceptualnem (vsebinskem) smislu kot v smislu minimalnega števila ur po posameznih izobraževalnih ravneh. Namreč, delež odprtega kurikula predstavlja okrog 20 % ur na vseh ravneh izobraževanja. Tudi nadaljnja Izhodišča (2016 in 2019) so v konceptu ohranila zapis, da se na nacionalni ravni določi v povprečju okrog 80 % ur, razliko pa določijo šole v sodelovanju s podjetji oziroma socialnimi partnerji. Pregled števila ur po ravneh izobraževanja v Izhodiščih (2016, 2019) potrjuje, da se je delež odprtega kurikula precej zmanjšal, in to predvsem v programih SPI in SSI. Analiza, ki je bila opravljena v sklopu te raziskave (glej poglavje 3), kaže, da se je delež odprtega kurikula najbolj zmanjšal v programih SSI in v povprečju znaša 12 %, v programih PTI pa 11 %. V nazadnje prenovljenih programih delež odprtega kurikula znaša le 10 %. Poudariti moramo, da so to povprečne vrednosti in da odražajo opredelitve odprtega kurikula, kot je bil opredeljen v Izhodiščih 2001 na eni strani in Izhodiščih 2016 ter Dopolnjenih izhodiščih (2019) na drugi strani.

Ugotovitve tega poročila predstavljajo podlago za razpravo o novih in prenovljenih izhodiščih o umeščenosti odprtega kurikula, njegovi vlogi in obsegu ter jasni opredelitvi pogojev za kakovostno načrtovanje in izvajanje odprtega kurikula. Poudarjamo, da je odprti kurikul del izobraževalnega programa kot celote, zato je treba njegovo vlogo videti v kontekstu celotnega izobraževalnega programa.

Odprti kurikul – priložnost za vse deležnike

V skladu z Dopolnjenimi izhodišči (2019) je temeljni namen odprtega kurikula hitrejše prilagajanje programov spreminjajočim se tehnološkim zahtevam, proizvodnim procesom ter potrebam gospodarskih panog.

Odprti kurikul ostaja pomemben mehanizem za zagotavljanje odzivnosti, fleksibilnosti, odprtosti in upoštevanja heterogenosti potreb vključenih v PSI. Analiza odprtega kurikula je pokazala, da šole vlagajo veliko truda v načrtovanje in izvedbo odprtega kurikula, da z leti odprti kurikul vse bolj postaja prostor, v okviru katerega šole ponujajo novosti iz stroke in s trga dela, uvajajo medpredmetno in projektno sodelovanje, krepijo praktične zmožnosti dijakov, poudarjajo njihovo samoiniciativnost, odgovornost in socialne veščine ter jih tako pripravljajo na vstop na trg dela.

Vsekakor bi veljalo o konceptu in namenu odprtega kurikula začeti strokovno razpravo tako v procesu priprave novih izhodišč kot prenove Smernic za načrtovanje in izvedbo odprtega kurikula v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja.

Sodelovanje med šolo in delodajalci zahteva iskanje sistemskih rešitev

Če naj odprti kurikulum ostane tisti del izobraževalnega programa, ki šolam omogoča, da v kurikulum vnašajo najnovejše vsebine, znanja in kompetence ter uporabo novih tehnologij, s čimer se krepi zaposljivost dijakov, potem je strukturirano sodelovanje šol in podjetij v lokalnem okolju ključno. Iz zbranih podatkov ni jasno, zakaj in v kakšnem obsegu delodajalci oziroma predstavniki podjetij dejansko sodelujejo pri pripravi vsebin in ciljev odprtega kurikula. Šole so še vedno glavni pobudnik sodelovanja z delodajalci in si želijo več strukturiranega sodelovanja pri načrtovanju in izvajanju odprtega kurikula.

Predlagamo razpravo o možnosti vzpostavitve učinkovitih mehanizmov, ki bodo spodbujali sodelovanje med šolami in delodajalci v lokalnem okolju kot enim ključnih dejavnikov za spodbujanje kakovostnega načrtovanja in izvajanja odprtega kurikula. Prav tako bi veljalo razmisliti o spodbujanju sodelovanja med šolami v isti regiji in med izvajalci programov istega strokovnega področja (tudi na različnih ravneh izobraževanja).

Metodološka podpora pri pripravi katalogov znanja za odprti kurikulum in njihova večja dostopnost

Ugotovitve analize intervjujev kažejo, da se šole srečujejo z izzivi pri pripravi katalogov znanja za odprti kurikulum. Ne samo, da je priprava katalogov znanja zahtevno strokovno delo, država ga ni finančno ovrednotila. Strokovna, metodološka in finančna podpora šolam pri pripravi katalogov znanja za odprti kurikulum bi lahko pomembno prispevala k izboljšanju njihove kakovosti.

Poročilo zaključujemo z mislijo, da je po dvajsetih letih od uvedbe odprtega kurikula treba celovito ovrednotiti njegovo vlogo v izobraževalnih programih ter začeti strokovno razpravo o ugotovljenih izzivih, s katerimi se srečujejo šole. Načrtovana prenova izhodišč ponuja možnost, da se tega lotimo v okviru projekta Modernizacija srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja z vajeništvom, prenova

višješolskih študijskih programov ter vzpostavitve digitalno podprtih učnih mest (2022–2026). Upamo, da bodo zbrani podatki in analize v tem dokumentu v pomoč pri strokovni razpravi.

8 Viri in literatura

- e-iskalnik KLASIUS* (februar 2023). Spletni vir: <https://www.stat.si/klasius/>
- Ermenc, K. S., Cencen, Z., in Klančnik, B. (2007). *Priprava izvedbenega kurikula. Dva primera dobre prakse*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje. Spletni vir: https://cpi.si/wp-content/uploads/2020/08/priprava_izvedbenega_kurikula.pdf.
- Medveš, Z., Svetlik, I., Zgonc, B., Tome, M., Dominkuš, D., Skuber-Osterman, E., Tkalec, V., Dekleva, J., & Meglič, J. (2001). *Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja*. Ljubljana. Center RS za poklicno izobraževanje
- Zgonc, B., Bandelj, E., Černoša, S., Kumer, B. Kuntarič, I., Krajnc, B., Al Mansour, F., Mali, D., Meglič, J., Žnidarič, H. (2016). *Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja*. Ljubljana, Center RS za poklicno izobraževanje.
- Černoša, S. Dular, B., Damjan, J., Lukan, L. Adamič Tomič, B., Bobnar, M., Sever, A., Korunovski, M., Al Mansour, F., Žnidarič, H. (2019). *Dopolnjena izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja*. Ljubljana, Center RS za poklicno izobraževanje.
- Jeznik, K. (2022). *Pregled evalvacijskih poročil na področju odprtega kurikula. Interno gradivo*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.
- Klarič, T. (2008). *Poročilo o spremljanju odprtega kurikula v novih in prenovljenih izobraževalnih programih poklicnega izobraževanja »Avtoserviser, Mehatronik operater, Grafični operater, Avtokaroserist, Frizer, Mizar, Kuhar, Natar in Računalnikar«*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje. Spletni vir: https://cpi.si/wp-content/uploads/2020/09/porocilo_o_spremljanju_odprtega_kurikula.pdf.
- Klarič, T. (2009). *Poročilo o spremljanju odprtega kurikula*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje. Spletni vir: https://cpi.si/wp-content/uploads/2020/09/Porocilo_o_-spremljanju_OK_07-08.pdf.

- Leban, I. (2010). *Poročilo o spremljanju odprtega kurikula v programih srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje. Spletni vir: https://cpi.si/wp-content/uploads/2020/09/PorociloOSpremljanjuOdprtegaKurikulaVSPinSSI_11-11-10.pdf.
- Leban, I., Žnidarič, H. Šibanc, M. (2010). *Priporočila za načrtovanje in izvedbo odprtega kurikula v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.
- Leban, I. (2021). *Priporočila za pripravo izvedbenega kurikula v srednjem poklicnem izobraževanju*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje. Spletni vir: <https://cpi.si/wp-content/uploads/2021/11/Priporocila-za-pripravo-izvedbenega-kurikula-v-srednjem-poklicnem-izobrazevanju.pdf>.
- Leban, I., in Patafta, T. (2012). *Poročilo o spremljanju strukture odprtega kurikula v programih poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje. Spletni vir: https://cpi.si/wp-content/uploads/2020/09/zbornik_Odprti-kurikul_6.pdf.
- Leban, I., in Patafta, T. (2014). *Spremljava objav odprtega kurikula na spletnih straneh šol*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje. Spletni vir: <https://cpi.si/wp-content/uploads/2020/09/UGOTOVITVE-spremljave-lektorirano-17-9-2014.pdf>.
- Leban, I., Žnidarič, H., in Šibanc, M. (2010). *Priporočila za načrtovanje in izvedbo odprtega kurikula v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje. Spletni vir: https://cpi.si/wp-content/uploads/2020/08/Odprti_kurikul.pdf.
- Mali, D. (2006). *Razvoj odprtega kurikula v programih za pridobitev srednje poklicne oziroma strokovne izobrazbe*. V K. Ermenc S, *Priprava izvedbenega kurikula. Dva primera dobre prakse*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.
- Mali, D. (Ured.). (2016). *Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.
- Medveš, Z., Svetlik, I., Zgonc, B., Tome, M., Dominkuš, D., Skuber, B., Meglič, J. (2001). *Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja*. (S. Pevec Grm, in D. Mali, Ured.) Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.

Pevec Grm, S., Ermenc, K. S., Mali, D., Hvala Kamenšček, P., Silvar, B., Pogačnik, Š., in Kovač, M. (2006). *Kurikul na nacionalni in šolski ravni v poklicnem in strokovnem izobraževanju. Metodološki priročnik*. (D. Škapin, Ured.) Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.

Srednješolski izobraževalni programi. (b. d.). Pridobljeno iz www.edus.si

Žnidarič, H. (Ured.). (2019). *Dopolnjena izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.

9 Priloge

Priloga 1: Analiza razmerja med nacionalnim kurikulom in odprtim kurikulom

Razpredelnica 23: Delež ur, namenjenih posameznim programskim enotam nacionalnega kurikula, po posameznih izobraževalnih programih za nižje poklicno izobraževanje

Št.	IP	SIP	SM	PUD	ID	OK
1	Obdelovalec lesa	31 %	39 %	7 %	4 %	20 %
3	Pomočnik v biotehnikih in oskrbi	31 %	39 %	7 %	4 %	20 %
4	Pomočnik v tehnoloških procesih	29 %	41 %	6 %	4 %	20 %
2	Pomočnik pri tehnologiji gradnje	29 %	41 %	6 %	4 %	19 %
6	Preoblikovalec tekstilij	29 %	42 %	6 %	4 %	18 %
5	Pomožni administrator	31 %	43 %	5 %	6 %	16 %

Razpredelnica 24: Delež ur, namenjenih posameznim programskim enotam nacionalnega kurikula, po posameznih izobraževalnih programih za srednje poklicno izobraževanje po letu 2018

Št.	IP	SIP	SM	PUD	ID	OK
31	Računalnikar	28 %	28 %	24 %	4 %	15 %
32	Slaščičar	26 %	31 %	24 %	4 %	15 %
7	Elektrikar	28 %	34 %	25 %	4 %	9 %
8	Frizer	28 %	35 %	24 %	4 %	8 %

Razpredelnica 25: Delež ur, namenjenih posameznim programskim enotam nacionalnega kurikula, po posameznih izobraževalnih programih za srednje poklicno izobraževanje pred letom 2018

Št.	IP	SIP	SM	PUD	ID	OK
34	Steklar	28 %	24 %	25 %	4 %	18 %
23	Metalurg	28 %	27 %	24 %	4 %	17 %
16	Izdelovalec oblačil	26 %	28 %	25 %	4 %	16 %
9	Gastronomske in hotelske storitve	28 %	22 %	29 %	4 %	16 %
13	Grafični operater	27 %	29 %	24 %	4 %	16 %
1	Administrator	28 %	28 %	24 %	4 %	16 %
38	Trgovec	28 %	28 %	24 %	4 %	16 %
12	Gozdar	27 %	28 %	25 %	4 %	16 %
21	Mehatronik operater	28 %	28 %	24 %	4 %	16 %
15	Izdelovalec kovinskih konstrukcij	28 %	28 %	24 %	4 %	16 %
19	Klepar-krovec	28 %	28 %	24 %	4 %	16 %
5	Cvetličar	27 %	29 %	25 %	4 %	16 %

Št.	IP	SIP	SM	PUD	ID	OK
41	Vrtnar	27 %	29 %	25 %	4 %	16 %
4	Bolničar-negovalec	28 %	28 %	24 %	4 %	16 %
2	Avtokaroserist	28 %	28 %	24 %	4 %	16 %
14	Inštalater strojnih inštalacij	28 %	28 %	24 %	4 %	16 %
26	Oblikovalec kovin - orodjar	28 %	28 %	24 %	4 %	16 %
43	Zlatar	28 %	28 %	24 %	4 %	16 %
11	Gospodar na podeželju	26 %	29 %	24 %	4 %	16 %
20	Mehanik kmetijskih in delovnih strojev	28 %	28 %	24 %	4 %	16 %
3	Avtoserviser	28 %	29 %	24 %	4 %	15 %
10	Geostrojniki rudar	28 %	28 %	24 %	4 %	15 %
40	Voznik	28 %	29 %	24 %	4 %	15 %
24	Mizar	28 %	28 %	24 %	4 %	15 %
36	Tapetnik	28 %	28 %	24 %	4 %	15 %
22	Mesar	26 %	31 %	24 %	4 %	15 %
25	Mlekar	26 %	31 %	24 %	4 %	15 %
29	Pek	26 %	31 %	24 %	4 %	15 %
44	Živilec	28 %	29 %	24 %	4 %	15 %
35	Strojni mehanik	28 %	29 %	24 %	4 %	15 %
6	Dimnikar	28 %	28 %	25 %	4 %	14 %
17	Izvajalec suhomontažne gradnje	28 %	28 %	25 %	4 %	14 %
18	Kamnosek	28 %	28 %	25 %	4 %	14 %
28	Pečar - polagalec keramičnih oblog	28 %	28 %	25 %	4 %	14 %
30	Polagalec talnih oblog	28 %	28 %	25 %	4 %	14 %
33	Slikopleskar - črkoslikar	28 %	28 %	25 %	4 %	14 %
37	Tesar	28 %	28 %	25 %	4 %	14 %
39	Upravljalca težke gradbene mehanizacije	28 %	28 %	25 %	4 %	14 %
42	Zidar	28 %	28 %	25 %	4 %	14 %
27	Papirničar	28 %	33 %	24 %	4 %	11 %

Razpredelnica 26: Delež ur, namenjenih posameznim programskim enotam nacionalnega kurikula, po posameznih izobraževalnih programih za srednje strokovno izobraževanje po letu 2018

Št.	IP	SIP	SM	PUD	ID	OK
26	Tehnik računalništva	43 %	35 %	3 %	7 %	12 %
3	Tehnik laboratorijske biomedicine	47 %	31 %	3 %	7 %	12 %
29	Logistični tehnik	48 %	30 %	3 %	7 %	12 %
32	Tehnik steklarstva	44 %	33 %	6 %	7 %	10 %
18	Tehnik oblikovanja	41 %	40 %	3 %	7 %	9 %

27	Elektrotehnik	43 %	35 %	6 %	7 %	9 %
31	Tehnik elektronskih komunikacij	44 %	35 %	6 %	7 %	8 %

Razpredelnica 27: Delež ur, namenjenih posameznim programskim enotam nacionalnega kurikula, po posameznih izobraževalnih programih za srednje strokovno izobraževanje pred letom 2018

Št.	IP	SIP	SM	PUD	ID	OK
24	Ladijski strojni tehnik	43 %	29 %	6 %	7 %	14 %
28	Gozdarski tehnik	45 %	31 %	3 %	7 %	13 %
33	Hortikulturni tehnik	47 %	30 %	3 %	7 %	13 %
37	Geodetski tehnik	45 %	32 %	3 %	7 %	13 %
20	Gradbeni tehnik	45 %	32 %	3 %	7 %	13 %
21	Ustvarjalec modnih oblačil	43 %	34 %	3 %	7 %	13 %
1	Gastronomija in turizem	49 %	27 %	5 %	7 %	12 %
2	Okoljevarstveni tehnik	43 %	31 %	6 %	7 %	12 %
4	Plovni tehnik	43 %	31 %	6 %	7 %	12 %
30	Živilsko prehranski tehnik	44 %	34 %	3 %	7 %	12 %
5	Kmetijsko-podjetniški tehnik	46 %	31 %	3 %	7 %	12 %
11	Lesarski tehnik	43 %	35 %	3 %	7 %	12 %
13	Geotehnik	43 %	35 %	3 %	7 %	12 %
19	Zdravstvena nega	44 %	31 %	6 %	7 %	12 %
15	Strojni tehnik	43 %	32 %	6 %	7 %	12 %
35	Veterinarski tehnik	47 %	31 %	3 %	7 %	12 %
25	Kozmetični tehnik	43 %	31 %	6 %	7 %	12 %
36	Grafični tehnik	44 %	34 %	3 %	7 %	12 %
8	Kemijski tehnik	44 %	34 %	3 %	7 %	12 %
14	Medijski tehnik	44 %	34 %	3 %	7 %	12 %
17	Fotografski tehnik	42 %	36 %	3 %	7 %	12 %
38	Tehnik optik	44 %	31 %	6 %	7 %	12 %
23	Farmaceutski tehnik	48 %	29 %	4 %	7 %	12 %
22	Aranžerski tehnik	49 %	29 %	3 %	7 %	12 %
6	Ekonomski tehnik	49 %	29 %	3 %	7 %	12 %
34	Naravovarstveni tehnik	47 %	28 %	6 %	7 %	12 %
10	Metalurški tehnik	43 %	33 %	6 %	7 %	11 %
7	Zobotehnik	44 %	35 %	3 %	7 %	11 %
12	Tehnik varovanja	47 %	29 %	6 %	7 %	10 %
9	Tehnik mehatronike	44 %	36 %	3 %	7 %	10 %
16	Predšolska vzgoja	49 %	30 %	8 %	7 %	6 %

Razpredelnica 28: Delež ur, namenjenih posameznim programskim enotam nacionalnega kurikula, po posameznih

izobraževalnih programih za poklicno tehniško izobraževanje po letu 2018

Št.	IP	SIP	SM	PUD	ID	OK
3	Elektrotehnik	49 %	33 %	3 %	4 %	11 %
15	Tehnik računalništva	49 %	33 %	3 %	4 %	11 %
19	Zdravstvena nega	49 %	34 %	3 %	4 %	10 %
4	Frizerski tehnik	48 %	30 %	8 %	4 %	10 %

Razpredelnica 29: Delež ur, namenjenih posameznim programskim enotam nacionalnega kurikula, po posameznih izobraževalnih programih za poklicno tehniško izobraževanje pred letom 2018

Št.	IP	SIP	SM	PUD	ID	OK
18	Ustvarjalec modnih oblačil	51 %	24 %	3 %	4 %	17 %
1	Avtoservisni tehnik	52 %	30 %	3 %	4 %	11 %
6	Geotehnik	51 %	31 %	3 %	4 %	11 %
16	Tehnik steklarstva	51 %	26 %	8 %	4 %	11 %
20	Živilsko prehranski tehnik	48 %	34 %	3 %	4 %	11 %
9	Hortikulturni tehnik	51 %	32 %	3 %	4 %	10 %
10	Kmetijsko-podjetniški tehnik	51 %	32 %	3 %	4 %	10 %
14	Tehnik mehatronike	52 %	30 %	3 %	4 %	10 %
5	Gastronomija	51 %	31 %	3 %	4 %	10 %
13	Strojni tehnik	51 %	31 %	3 %	4 %	10 %
2	Ekonomski tehnik	52 %	31 %	3 %	4 %	10 %
12	Logistični tehnik	51 %	32 %	3 %	4 %	10 %
7	Gradbeni tehnik	49 %	33 %	3 %	4 %	10 %
8	Grafični tehnik	49 %	34 %	3 %	4 %	10 %
11	Lesarski tehnik	48 %	35 %	3 %	4 %	10 %
17	Tehnik varovanja	51 %	33 %	3 %	4 %	9 %

Razpredelnica 30: Razvrstitev izobraževalnih programov v kategorije KLASIUS-P

KLASIUS	NPI		SPI		SSI		PTI		SKUPAJ	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Osnovne in splošne izobraževalne aktivnosti/izidi	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Izobraževalne znanosti in izobraževanje učiteljev	0	0,0 %	0	0,0 %	1	2,6 %	0	0,0 %	1	0,9 %
Umetnost in humanistika	0	0,0 %	2	4,5 %	5	13,2 %	1	5,0 %	8	7,4 %
Družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Poslovne in upravne vede, pravo	1	16,7 %	2	4,5 %	1	2,6 %	1	5,0 %	5	4,6 %

KLASIUS	NPI		SPI		SSI		PTI		SKUPAJ	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Naravoslovje, matematika in statistika	0	0,0 %	0	0,0 %	1	2,6 %	0	0,0 %	1	0,9 %
Informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT)	0	0,0 %	0	0,0 %	1	2,6 %	1	5,0 %	2	1,9 %
Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	4	66,7 %	31	70,5 %	15	39,5 %	10	50,0 %	60	55,6 %
Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in veterinarstvo	1	16,7 %	4	9,1 %	4	10,5 %	2	10,0 %	11	10,2 %
Zdravstvo in socialna varnost	0	0,0 %	1	2,3 %	5	13,2 %	1	5,0 %	7	6,5 %
Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve	0	0,0 %	4	9,1 %	5	13,2 %	4	20,0 %	13	12,0 %

Razpredelnica 31: Delež ur odprtega kurikula glede na raven izobraževanja in razvrstitev izobraževalnega programa v kategorije KLASIUS-P-16

Raven izobraževanja	KLASIUS-P-16/1	% OK
NPI	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in veterinarstvo	20 %
	Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	19 %
	Poslovne in upravne vede, pravo	16 %
SPI	Poslovne in upravne vede, pravo	16 %
	Umetnost in humanistika	16 %
	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in veterinarstvo	16 %
	Zdravstvo in socialna varnost	16 %
	Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	15 %
	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve	14 %
SSI	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in veterinarstvo	13 %
	Informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT)	12 %
	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve	12 %
	Zdravstvo in socialna varnost	12 %
	Poslovne in upravne vede, pravo	12 %
	Naravoslovje, matematika in statistika	12 %
	Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	12 %
	Umetnost in humanistika	11 %
	Izobraževalne znanosti in izobraževanje učiteljev	6 %
PTI	Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	11 %
	Informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT)	11 %
	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in veterinarstvo	10 %

Poslovne in upravne vede, pravo	10 %
Umetnost in humanistika	10 %
Zdravstvo in socialna varnost	10 %
Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve	10 %

Priloga 2: Analiza strukture modulov odprtega kurikula po ravneh izobraževanja

Razpredelnica 32: Analiza podatkov strukture modulov odprtega kurikula – nižje poklicno izobraževanje

Nižje poklicno izobraževanje		2012	2016	2020
Število vrnjenih vprašalnikov		1	0	2
Število modulov na izobraževalni program	min.	8		3
	maks.	8		5
		povprečje	8	4
Delež modulov po statusih (struktura)	A	13 %		13 %
	B	25 %		50 %
	C	25 %		0 %
	Č	25 %		25 %
	D	0 %		0 %
	E	0 %		13 %
	F	0 %		0 %
	G	0 %		0 %
	H	0 %		0 %
	I	0 %		0 %
	J	13 %		0 %
Delež ur po statusih (struktura)	A	20 %		6 %
	B	32 %		72 %
	C	28 %		0 %
	Č	13 %		17 %
	D	0 %		0 %
	E	0 %		6 %
	F	0 %		0 %
	G	0 %		0 %
	H	0 %		0 %
	I	0 %		0 %
	J	7 %		0 %
Število ur na modul po statusih (povprečno število ur na modul glede na status modula)	A	101		33
	B	82		104
	C	70		
	Č	33		50
	D			
	E			32
	F			
	G			
	H			
	I			
	J	35		
Število KT na modul po statusih (povprečno število KT na modul glede na status modula)	A	5		2
	B	4		6
	C	4		
	Č	2		3
	D			
	E			2
	F			
	G			
	H			
	I			
	J	2		
Delež modulov po letnikih (struktura)	1	20 %		17 %
	2	80 %		83 %
	3	0 %		0 %
	4	0 %		0 %
	5	0 %		0 %
Delež izbirnih modulov		0 %		0 %
Izdelan katalog znanja (% modulov, za katere je izdelan)		100,0 %		100,0 %

Razpredelnica 33: Analiza podatkov strukture modulov odprtega kurikula – srednje poklicno izobraževanje

Srednje poklicno izobraževanje		2012	2016	2020
Število šol		43	14	25
Število modulov na izobraževalni program	min.	2	4	2
	maks.	11	13	15
	povprečje	6,7	7,5	7,2
Delež modulov po statusih (struktura)	A	4 %	2 %	4 %
	B	16 %	16 %	5 %
	C	9 %	0 %	7 %
	Č	45 %	56 %	55 %
	D	10 %	6 %	16 %
	E	9 %	0 %	4 %
	F	2 %	5 %	3 %
	G	1 %	5 %	4 %
	H	0 %	9 %	0 %
	I	2 %	1 %	1 %
Delež ur po statusih (struktura)	J	2 %	1 %	1 %
	A	5 %	4 %	4 %
	B	16 %	16 %	5 %
	C	8 %	0 %	5 %
	Č	43 %	53 %	59 %
	D	9 %	5 %	13 %
	E	13 %	0 %	6 %
	F	2 %	5 %	3 %
	G	1 %	6 %	5 %
	H	0 %	9 %	0 %
Število ur na modul po statusih (povprečno število ur na modul glede na status modula)	I	2 %	1 %	0 %
	J	1 %	0 %	0 %
	A	87	146	72
	B	75	74	71
	C	65		58
	Č	71	70	85
	D	72	67	65
	E	107		105
	F	69	80	89
	G	59	99	96
Število KT na modul po statusih (povprečno število KT na modul glede na status modula)	H		74	
	I	63	48	17
	J	29	32	30
	A	4	5	4
	B	3	3	3
	C	3		3
	Č	4	3	4
	D	4	3	3
	E	5		5
	F	3	4	4
Delež modulov po letnikih (struktura)	G	4	5	4
	H		3	
	I	3	2	1
	J	2	2	1
	1	42 %	44 %	47 %
	2	25 %	30 %	32 %
	3	32 %	26 %	22 %
	4	0 %	0 %	0 %
	5	0 %	0 %	0 %
	Delež izbirnih modulov		5 %	0 %
Izdelan katalog znanja (% modulov, za katere je izdelan)		95 %	100 %	90 %

Razpredelnica 34: Analiza podatkov strukture modulov odprtega kurikula – srednje strokovno izobraževanje

Srednje strokovno izobraževanje		2012	2016	2020
Število šol		48	21	39
Število modulov na izobraževalni program	min.	2	3	2
	maks.	14	14	13
	povprečje	7	7	7
Delež modulov po statusih (struktura)	A	2 %	1 %	0 %
	B	18 %	14 %	18 %
	C	8 %	2 %	6 %
	Č	36 %	50 %	46 %
	D	13 %	14 %	6 %
	E	8 %	7 %	14 %
	F	3 %	2 %	0 %
	G	3 %	0 %	4 %
	H	0 %	0 %	1 %
	I	6 %	5 %	2 %
J	2 %	4 %	2 %	
Delež ur po statusih (struktura)	A	2 %	1 %	0 %
	B	17 %	12 %	14 %
	C	8 %	2 %	5 %
	Č	36 %	54 %	47 %
	D	13 %	12 %	4 %
	E	13 %	9 %	18 %
	F	3 %	3 %	0 %
	G	3 %	0 %	6 %
	H	0 %	0 %	0 %
	I	4 %	2 %	2 %
J	1 %	4 %	4 %	
Število ur na modul po statusih (povprečno število ur na modul glede na status modula)	A	59	105	68
	B	71	67	65
	C	77	69	65
	Č	77	82	82
	D	77	67	56
	E	120	96	102
	F	76	113	
	G	97		122
	H			24
	I	45	33	59
J	47	85	144	
Število KT na modul po statusih (povprečno število KT na modul glede na status modula)	A	1	3	4
	B	2	3	5
	C	4	2	3
	Č	3	3	5
	D	1	2	3
	E	6	5	5
	F	4	5	
	G	4		6
	H			1
	I	1	2	3
J	2	4	6	
Delež modulov po letnikih (struktura)	1	11 %	18 %	10 %
	2	23 %	31 %	26 %
	3	17 %	7 %	11 %
	4	49 %	44 %	52 %
	5	0 %	0 %	0 %
Delež izbirnih modulov		12 %	4 %	10 %
Izdelan katalog znanja (% modulov, za katere je izdelan)		86 %	99 %	92 %

Razpredelnica 35: Analiza podatkov strukture modulov odprtega kurikula – poklicno tehniško izobraževanje

Poklicno tehniško izobraževanje		2012	2016	2020
Število šol		27	10	13
Število modulov na izobraževalni program	min.	2	2	1
	maks.	7	13	8
	povprečje	4	5	3
Delež modulov po statusih (struktura)	A	0 %	0 %	3 %
	B	18 %	30 %	10 %
	C	13 %	0 %	18 %
	Č	28 %	26 %	28 %
	D	7 %	6 %	15 %
	E	19 %	14 %	18 %
	F	1 %	0 %	0 %
	G	0 %	0 %	5 %
	H	2 %	6 %	0 %
	I	11 %	14 %	3 %
J	1 %	4 %	0 %	
Delež ur po statusih (struktura)	A	0 %	0 %	1 %
	B	12 %	23 %	6 %
	C	11 %	0 %	10 %
	Č	26 %	31 %	37 %
	D	7 %	5 %	16 %
	E	32 %	22 %	24 %
	F	3 %	0 %	0 %
	G	0 %	0 %	5 %
	H	1 %	5 %	0 %
	I	6 %	9 %	1 %
J	1 %	5 %	0 %	
Število ur na modul po statusih (povprečno število ur na modul glede na status modula)	A			34
	B	42	40	48
	C	56		42
	Č	58	62	102
	D	60	41	80
	E	105	83	103
	F	175		
	G			68
	H	40	46	
	I	35	35	34
J	70	69		
Število KT na modul po statusih (povprečno število KT na modul glede na status modula)	A			2
	B	2	4	2
	C	3		2
	Č	3	3	5
	D	2	2	4
	E	4	4	4
	F	0		
	G			2
	H	2	2	
	I	2	2	2
J	3	3		
Delež modulov po letnikih (struktura)	1	0 %	0 %	0 %
	2	0 %	0 %	0 %
	3	0 %	0 %	0 %
	4	28 %	47 %	21 %
	5	72 %	53 %	79 %
Delež izbirnih modulov		5 %	4 %	5 %
Izdelan katalog znanja (% modulov, za katere je izdelan)		93 %	100 %	87 %

Razpredelnica 36: Analiza podatkov strukture modulov odprtega kurikula – srednje strokovno izobraževanje program Ekonomski tehnik

Ekonomski tehnik – SSI		2012	2016	2020
Število šol		29	9	21
Število modulov na izobraževalni program	min.	3	4	2
	maks.	14	14	13
povprečje		8	7	7
Delež modulov po statusih (struktura)	A	2 %	2 %	1 %
	B	14 %	11 %	12 %
	C	11 %	3 %	9 %
	Č	40 %	51 %	39 %
	D	6 %	12 %	11 %
	E	11 %	9 %	16 %
	F	3 %	0 %	0 %
	G	4 %	0 %	5 %
	H	0 %	0 %	1 %
	I	7 %	9 %	4 %
J	2 %	3 %	2 %	
Delež ur po statusih (struktura)	A	2 %	2 %	1 %
	B	12 %	7 %	11 %
	C	12 %	2 %	5 %
	Č	39 %	58 %	37 %
	D	7 %	12 %	8 %
	E	16 %	10 %	22 %
	F	3 %	0 %	0 %
	G	5 %	0 %	7 %
	H	0 %	0 %	0 %
	I	4 %	4 %	3 %
J	1 %	5 %	5 %	
Število ur na modul po statusih (povprečno število ur na modul glede na status modula)	A	54	105	68
	B	59	58	72
	C	78	69	44
	Č	72	98	74
	D	85	85	56
	E	109	91	107
	F	64		
	G	96		107
	H			24
	I	44	33	59
J	42	152	194	
Število KT na modul po statusih (povprečno število KT na modul glede na status modula)	A	1	3	4
	B	2	3	4
	C	4	2	2
	Č	3	4	4
	D	4	4	3
	E	5	4	5
	F	3		
	G	4		5
	H			1
	I	2	2	3
J	2	8	9	
Delež modulov po letnikih (struktura)	1	11 %	8 %	7 %
	2	24 %	36 %	30 %
	3	15 %	13 %	6 %
	4	50 %	43 %	56 %
	5	0 %	0 %	0 %
Delež izbirnih modulov		13 %	3 %	8 %
Izdelan katalog znanja (% modulov, za katere je izdelan)		91 %	98 %	87 %

Razpredelnica 37: Analiza podatkov strukture modulov odprtega kurikula – srednje strokovno izobraževanje program Tehnik mehatronike

Tehnik mehatronike – SSI		2012	2016	2020
Število šol		7	5	7
Število modulov na izobraževalni program	min.	3	3	2
	maks.	11	11	13
povprečje		6	7	6
Delež modulov po statusih (struktura)	A	3 %	0 %	0 %
	B	28 %	20 %	32 %
	C	0 %	0 %	3 %
	Č	25 %	49 %	50 %
	D	35 %	17 %	0 %
	E	0 %	6 %	13 %
	F	0 %	0 %	0 %
	G	0 %	0 %	0 %
	H	0 %	0 %	0 %
	I	5 %	3 %	0 %
Delež ur po statusih (struktura)	J	5 %	6 %	3 %
	A	2 %	0 %	0 %
	B	27 %	22 %	23 %
	C	0 %	0 %	6 %
	Č	29 %	49 %	57 %
	D	34 %	15 %	0 %
	E	0 %	8 %	11 %
	F	0 %	0 %	0 %
	G	0 %	0 %	0 %
	H	0 %	0 %	0 %
Število ur na modul po statusih (povprečno število ur na modul glede na status modula)	I	3 %	1 %	0 %
	J	3 %	4 %	2 %
	A	70		
	B	74	72	60
	C			202
	Č	88	66	94
	D	73	56	
	E		93	70
	F			
	G			
Število KT na modul po statusih (povprečno število KT na modul glede na status modula)	H			
	I	48	33	
	J	51	51	68
	A	0		
	B	1	3	5
	C			10
	Č	4	2	7
	D	0	0	
	E		6	4
	F			
Delež izbirnih modulov	G			
	H			
	I	1	1	
	J	3	3	3
	1	13 %	27 %	19 %
	2	22 %	31 %	19 %
Delež izbirnih modulov	3	26 %	0 %	19 %
	4	39 %	42 %	44 %
	5	0 %	0 %	0 %
	Izdelan katalog znanja (% modulov, za katere je izdelan)	6 %	6 %	15 %
Izdelan katalog znanja (% modulov, za katere je izdelan)	75 %	100 %	100 %	

